

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

**«Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та
фінансових результатів діяльності транспортних
підприємств»**

Виконала: студентка групи ОО(з)-41
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Пинчук Софія Богданівна

Керівник: кандидат економічних наук, доцент
Шкроміда Віталій Васильович

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Мигович Тетяна Михайлівна

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

“ 29 ” листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ Пинчук Софії Богданівни

1. Тема роботи: **Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств**

керівник роботи: к.е.н., доцент Шкроміда Віталій Васильович

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- дослідити економічну сутність витрат, доходів та фінансового результату підприємства;
- розглянути класифікацію витрат, доходів і фінансових результатів з метою їх обліку, аудиту та аналізу;
- розкрити нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів та фінансового результату підприємства;
- дослідити організаційні засади обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства;
- описати методичні особливості обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства;
- розкрити порядок аудиту фінансових результатів з метою забезпечення достовірності ведення обліку і складання звітності;
- провести аналіз динаміки і структури витрат, доходів та фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства;
- здійснити оцінку прибутковості діяльності автотранспортного підприємства;
- запропонувати економічні важелі збільшення фінансових результатів автогосподарства.

3. Дата видачі завдання _____ 04.12.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні основи обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства	17.02.2024 р.	
2	Розділ 2. Особливості обліку і аудиту доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон»	18.03.2024 р.	
3	Розділ 3. Аналіз витрат, доходів і фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон»	19.04.2024 р.	

Студент

Софія ПИНЧУК

Керівник роботи

Віталій ШКРОМИДА

ВІДГУК

наукового керівника, доцента, кандидата економічних наук

Шкромиди Віталія Васильовича

на кваліфікаційну роботу студентки 4-го курсу групи ОО(з)-41

Пинчук Софії Богданівни

на тему

«Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств»

Актуальність обраної теми зумовлена зростанням значення транспорту в економіці країни та необхідністю підвищення його ефективності. Сучасні економічні умови вимагають від транспортних підприємств ретельного обліку та аналізу фінансових показників для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності. Аудит та аналіз доходів і витрат дозволяє виявити потенційні ризики та неефективності, що сприяє покращенню фінансового менеджменту. Вивчення даної теми є важливим напрямком, оскільки сприяє забезпечити стійкий розвиток транспортної галузі на основі сучасних методів обліку, аналізу та аудиту.

У кваліфікаційній роботі спостерігається чітко поставлена мета і завдання дослідження, визначено предмет та об'єкт, сформульовано висновки та запропоновано рекомендації щодо підвищення прибутковості діяльності автотранспортного підприємства.

У першому розділі «Теоретичні основи обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства» досліджується сутність витрат, доходів, фінансового результату та їх класифікація у контексті управління автотранспортним підприємством, а також описано нормативно-правове забезпечення їх обліку, аудиту та аналізу.

У другому розділі «Особливості обліку і аудиту доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон»» вивчено особливості синтетичного і аналітичного обліку доходів, витрат та фінансових результатів

діяльності автотранспортного підприємства та розглянуто порядок відображення результатів транспортних перевезень у фінансовій звітності.

У третьому розділі «Аналіз витрат, доходів і фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон» розглянуто особливості проведення аналізу витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства, а також здійснено оцінку прибутковості транспортних перевезень і шляхи їх підвищення.

Кваліфікаційна робота Пинчук Софії Богданівни на тему «Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає всім вимогам, а її авторка заслуговує на присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник,
кандидат економічних наук
доцент кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Віталій ШКРОМИДА

«30» травня 2024 р.

РЕЦЕНЗІЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

студентки 4-го курсу групи ОО(з)-41

Пинчук Софії Богданівни

на тему

«Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств»

Зростання конкуренції та швидкі зміни в економічному середовищі вимагають від транспортних підприємств постійного моніторингу та аналізу своїх фінансових показників. Якісний облік та аудит дозволяють вчасно виявляти та усувати недоліки в управлінні фінансами, що сприяє підвищенню прибутковості. Економічний аналіз доходів і витрат забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень і оптимізацію витрат. Таким чином, дослідження даної теми є необхідним для забезпечення фінансової стабільності та розвитку транспортних підприємств в умовах ринкової економіки.

Рецензована робота містить вступ, де чітко окреслені мета і завдання дослідження, три розділи основного тексту, які висвітлюють розкриття обраної теми, та висновки, в яких автор вміло узагальнює результати проведеного дослідження.

На теоретичному рівні здобувачка запропонувала уточнення сутності «фінансовий результат» як об'єкта обліку, аудиту та аналізу. На практичному рівні внаслідок проведених аналітичних розрахунків були сформульовані реальні рекомендації задля покращення результативності автотранспортного підприємства в сучасних умовах ведення бізнесу.

В цілому, кваліфікаційна робота Пинчук Софії Богданівни на тему «Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств» виконана відповідно до існуючих вимог, які ставляться до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з

позитивною оцінкою, а її авторка заслуговує на присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент,
кандидат економічних наук
доцент кафедри фінансів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Тетяна МИГОВИЧ

30 травня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Економічна сутність витрат, доходів та фінансового результату підприємства.....	6
1.2. Класифікація витрат, доходів і фінансових результатів з метою їх обліку, аудиту та аналізу.....	14
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів та фінансового результату підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕТАЛОН»	
2.1. Організаційні засади обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства.....	29
2.2. Методичні особливості обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства.....	36
2.3. Порядок аудиту фінансових результатів з метою забезпечення достовірності ведення обліку і складання звітності.....	42
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕТАЛОН»	
3.1. Аналіз динаміки і структури витрат, доходів та фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства.....	48
3.2. Оцінка прибутковості діяльності автотранспортного підприємства.....	55
3.3. Економічні важелі збільшення фінансових результатів автогосподарства...60	
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкової економіки основною метою будь-якого підприємства є отримання високого доходу та максимізація прибутку. Один з ключових способів збільшення прибутку полягає у зниженні витрат. Витрати, як економічна категорія, характеризують ефективність використання виробничих ресурсів, визначають рентабельність підприємства і є центральними у дослідженнях щодо підвищення прибутковості.

Прибуток відіграє вирішальну роль у діяльності підприємства. Він є основним джерелом для інтенсивного та інноваційного розвитку, модернізації матеріально-технічної бази, реконструкції виробництва та підвищення соціальних стандартів якості. Значущість прибутку в діяльності підприємств та для загального економічного розвитку привертає значну увагу.

Ключовим економічним фактором, який значною мірою впливає на прибутковість підприємства, є фінансовий результат його діяльності. Фінансовий результат є комплексним показником, що узагальнює всі аспекти виробничо-господарської діяльності підприємства та визначає її ефективність. Багато публікацій, статей та підручників присвячені дослідженню механізмів формування та сутності витрат, доходів і фінансових результатів від операційної діяльності. Це свідчить про важливість цих економічних категорій як об'єктів дослідження.

Методологічною основою цього дослідження є наукові роботи українських та зарубіжних фахівців у галузі бухгалтерського обліку витрат і доходів аграрних підприємств, а також нормативно-правові акти, що регулюють цю сферу.

Проблемам аудиту витрат, доходів і фінансових результатів операційної діяльності приділяють велику увагу провідні сучасні вчені у галузі фінансового обліку, такі як Ф.Ф. Бутинець, Є.В. Мних, Н.Г. Чумаченко, Т.Г. Камінська, С.Ф. Голов, М.С. Пушкар, В.А. Дерій, В.В. Собко, Л.В. Нападовська. Інформаційною основою роботи служить первинна документація, облікові регістри, фінансова звітність ТОВ «Еталон», нормативно-правові акти, статистичні матеріали.

Мета дослідження полягає в систематизації та критичному аналізі існуючих теоретичних підходів, методик, організаційних аспектів і практик обліку, аудиту та аналізу доходів і фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон». В рамках дослідження також передбачається розробка рекомендацій щодо їх вдосконалення та застосування на практиці для прийняття обґрунтованих облікових і управлінських рішень у сучасних умовах господарювання.

Для транспортного підприємства важливо досягти оптимального рівня витрат на операційну діяльність. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності послуг та забезпечить тенденцію до довгострокового економічного зростання. Правильний підхід до формування витрат та їх аналіз дозволить ефективно використовувати ресурси підприємства, здійснювати моніторинг і контроль процесів, які негативно впливають на господарську діяльність, що призведе до підвищення рівня рентабельності.

Мета дослідження реалізується через виконання наступних завдань:

- узагальнення економічного змісту термінів «витрати» і «доходи» у контексті підприємства та визначення їхньої ролі у системі управління підприємством;
- представлення науково обґрунтовану класифікації витрат і доходів, розкриваючи сучасні підходи до цієї проблеми;
- опис процесу документування операцій, синтетичного і аналітичного обліку витрат і доходів у транспортних підприємствах;
- проведення аналізу наявної літератури з методології та організації обліку доходів, а також висвітлення сучасних підходів до обліку витрат;
- розгляд різних методів контролю витрат та їхнього аналізу на підприємстві;
- визначення та аргументування основних напрямів удосконалення обліку, аналізу та контролю витрат і доходів у транспортних компаніях.

Предметом дослідження є процеси, методи та інструменти, що використовуються для систематичного обліку, аналізу та перевірки фінансової діяльності транспортного підприємства ТОВ «Еталон».

Об'єктом дослідження обрано фінансово-господарську діяльність підприємства ТОВ «Еталон» та всі аспекти його обліково-аналітичної роботи, зокрема доходів, витрат та фінансових результатів.

Для досягнення мети застосовувався комплекс загальнонаукових **методів**. Були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку фінансових результатів; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «Еталон»; аналіз коефіцієнтів – для формування критеріїв оцінювання ефективності виробничо-фінансової діяльності підприємства; зведення – з метою узагальнення розроблених варіантів видозмін у діяльності підприємства щодо обрання стратегічної альтернативи його розвитку.

Структура роботи обумовлена її метою і завданнями та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність витрат, доходів та фінансового результату підприємства

У сучасних умовах господарювання вагомим є регулярний контроль за діяльністю роботи підприємства як загалом, так і окремо його складових. Враховуючи нестабільний стан у державі, безперервно у суб'єктів господарювання виникають думки, щодо необхідно захисту підприємства від негативних наслідків, які можуть статися під впливом різних факторів. Це стосується всіх його ланок, які є невід'ємною частиною забезпечення його нормальної діяльності. Серед них необхідно виділити саме економічну складову, яка спирається на безперервний процес забезпечення стану захищеності його фінансово-господарської діяльності, створюючи основу для забезпечення економічних інтересів суб'єкта, постійно удосконалюючись для здатності протистояти можливим загрозам. Діяльність кожного підприємства націлена на отримання економічних вигід, які представлені у вигляді прибутку чи збитку в залежності від кінцевого результату, який визначається шляхом порівняння доходів і витрат підприємства та регулюється великою кількістю нормативних документів, бо дане питання є найскладнішим в обліку та системі економічної безпеки підприємства.

Важливим є поняття «фінансового результату», вчені та науковці надають різне тлумачення даного поняття, наприклад:

Орлов А. І. вважають, що фінансовий результат – це «приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період» [24].

Петренко В. П. має думку, що «фінансові результати – це співставлення регламентованих податковим законодавством валових доходів і витрат» [26].

Гетьман О. П. вказує, що фінансовий результат - це «прибуток або збиток організації. Зіставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті» [9].

На думку Жука В. М. фінансовий результат – це «підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу, визначені шляхом зіставлення витрат з отриманими доходами» [13].

Новікова О. Ф. вважає, що фінансовий результат є «грошовою формою підсумків господарської діяльності організацій або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках» [23].

Козуб В. О. наголошує на тому, що фінансовий результат «відображає зміну власного капіталу за визначений період у результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства» [15].

Згідно з визначеннями наданими науковцями у своїх працях можемо побачити різні підходи до тлумачення даної категорії, але у чинних нормативно-правових актах немає чіткого визначення, тому на основі наведених визначень можна сказати, що «фінансовий результат» — це підсумковий вартісний вираз господарської діяльності підприємства, що визначається шляхом зіставлення доходів та витрат та відображає зміну власного капіталу підприємства за звітний період та виражений у прибутках (або збитках).

У визначенні категорій «фінансового результату» завжди наголошуються такі визначення, як «дохід» та «витрати», які, згідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначаються, як:

- Доходи – це «збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)» [14].

Основними критеріями для визнання наведені у НП(С)БО № 15 «Дохід» (рис. 1.1).

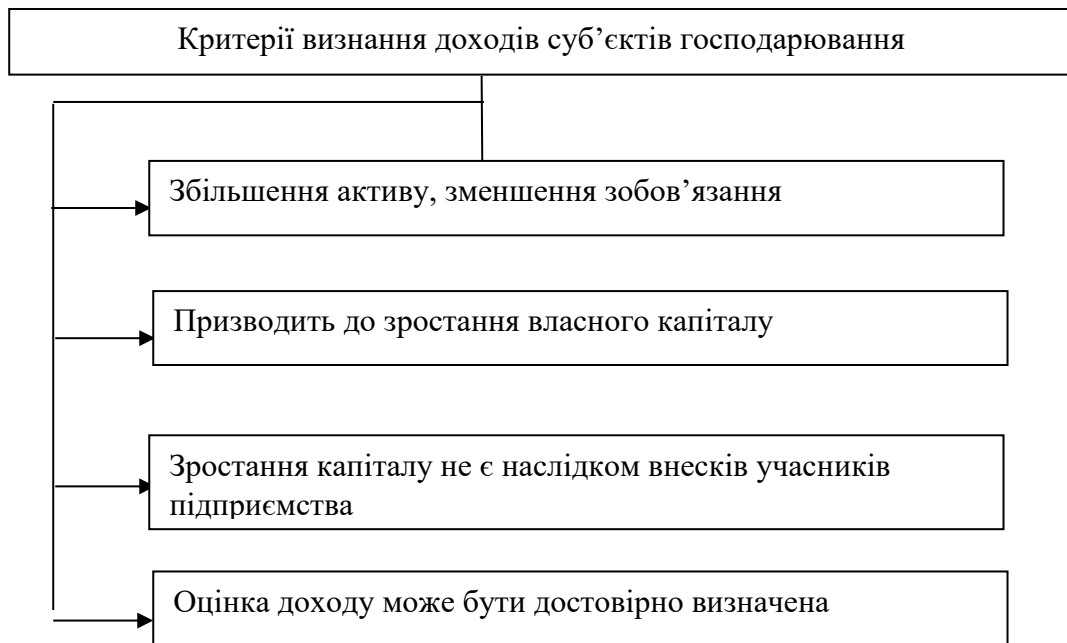

Рис. 1.1. Критерії визнання доходів суб'єктів господарювання

Критерії визнання дають змогу ідентифікувати доходи під час здійснення операції, тим самим стаючи основою для відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Не визнаються доходами відповідно по НП(С)БО № 15 «Дохід» [28]:

— сума податку на доданку вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів;

— сума надходжень за договором комісії, агентськими та іншими аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо;

— сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).

Підприємство використовує окремий субрахунок 643 «Податкове зобов'язання» для відображення даної операцій;

— суми авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг);

— суми завдатку під заставу або в погашення позики, якщо інше не передбачено відповідним договором;

— надходження, що належать іншим особам;

— надходження від первинного розміщення цінних паперів;

— сума балансової вартості валюти [25, с. 95].

Для їх відображення використовуються рахунки 7 класу «Доходи і результати діяльності» з відповідними синтетичними рахунками, що залежать від виду діяльності до якої відносить певна операція: дохід від реалізації, інший операційний дохід, дохід від участі в капіталі, інші фінансові доходи та інші доходи. Даний клас рахунків є пасивним, тобто при відображенні операцій, нарахування (одержання) здійснюється по кредиту, по дебету відображається зменшення внаслідок відображення нарахування податків та зборів або закриття на рахунок фінансових результатів, що представлений під кодом 79 «Фінансові результати». Відповідно, що величина доходу прямо впливає на фінансовий результат діяльності підприємства.

- Витрати – це «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)» [29].

Витрати відображають за певними об'єктами. Ними виступають продукція, товари, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. Вплив на вибір об'єкту витрат залежить від галузевої спрямованості підприємства, особливостей організації технологічного процесу, технічних параметрів продукції, типу виробництва, технічного забезпечення, рівні автоматизації процесу тощо.

При відображенні витрат необхідно дотримуватися основних принципів бухгалтерського обліку, які зазначені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» [14]. Для відображення в системі бухгалтерського обліку важливим є дотримання критеріїв визнання (рис. 1.2).

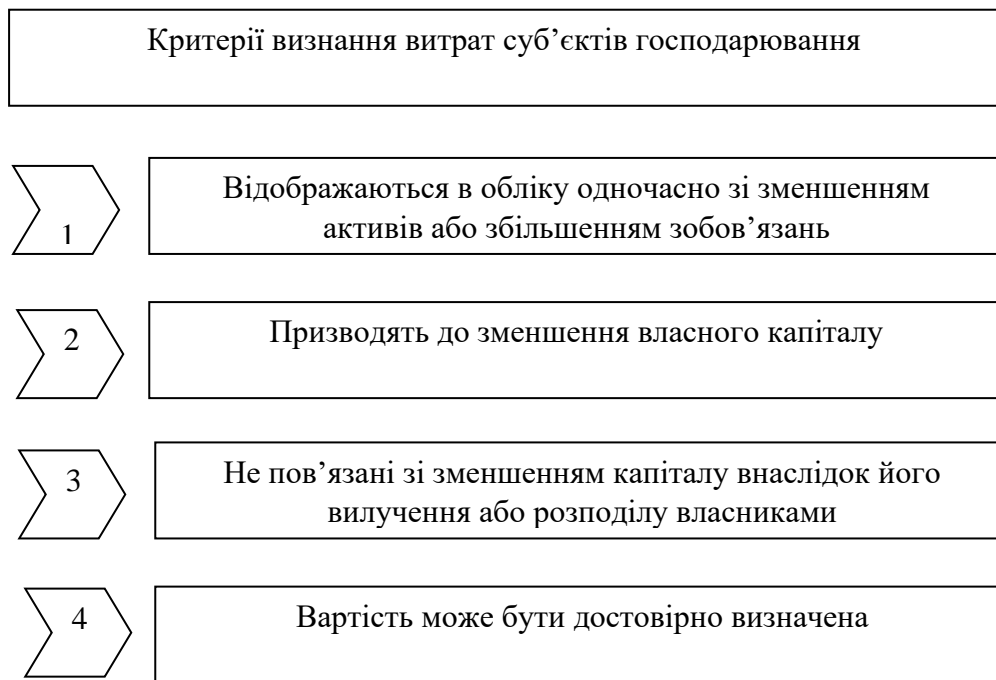

Рис. 1.2. Основні вимоги визнання витрат суб'єктів господарювання

В залежності від доходів, витрати підприємства є більш складними в питанні обліку, насамперед класифікацією, яка має велику кількість ознак за якими підприємство їх розподіляє. Класифікація витрат виступає засобом вирішення завдань через створення певного масиву інформації на рівні витрат та визначенні вигід від можливих прийнятих рішень з приводу даних витрат. Основною метою класифікації є виокремлення з всієї сукупності тієї частини витрат, на яку ще можна вплинути шляхом прийняття управлінського рішення, також дана класифікація необхідна для здійснення правильного розрахунку фінансового результату діяльності підприємства [15, с. 142]. Розглянемо детально.

Таблиця 1.1

Класифікація витрат

За порядком відношення на період генерування	
Витрати періоду	Витрати, які не включаються до складу собівартості виробленої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг. Особливістю даних витрат є те, що вони списуються на фінансові результати суб'єкта господарювання в тому періоді в якому вони були понесені;
Витрати на продукцію	Дані витрати пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг які включаються до їх собівартості.

За способом віднесення на собівартість об'єктів витрат	
Прямі	це витрати, які безпосередньо ми можемо віднести до певних видів продукції (робіт, послуг) та включаються до собівартості окремих видів продукції на основі складених первинних документів.
Непрямі	витрати, які ми не можемо прямо віднести до певного виду продукції (робіт, послуг), бо вони пов'язані з виробництвом в цілому та направлені на обслуговування та управління виробництвом.
По відношенню до обсягів виробництва	
Постійні	величина даних витрат залишається незмінною (майже незмінною) в результаті зміни обсягу виробництва;
Змінні	витрати, які змінюються разом зі зміною обсягу виробництва.
Змішані	це витрати, які містять в собі, як постійні, так і зміни елементи, на відміну від змінних, їх величина змінюється не пропорційно до зміни обсягу виробництва.
Дискреційні	витрати, які виникають з бажання керівника або уповноваженого ним органу, які не є обов'язковими або необхідними, бо вони не залежать від обсягу виробництва підприємства.

Важливим є також розподіл за елементами витрат та статтями. Елементи витрат є єдиними для всіх підприємств та організацій та суб'єктів господарювання та є сукупністю однорідних витрат. Для відображення в обліку підприємство має право використовувати 8 клас рахунків «Витрати за елементами», якщо це прописано в наказі про облікову політику, які є транзитними для підприємств та з послідуочим закриттям на витратні рахунки 9 класу. Витрати за елементами включають:

1. Матеріальні витрати – вартість витрачених сировини й матеріалів, напівфабрикатів та комплектуючих виробів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, тари та інших запасів.

2. Витрати на оплату праці включають у себе суму заробітної плати працівників відповідно до тарифів та розцінок, в залежності від системи оплати праці, а також премії, надбавки, доплати та заохочення, відпускні та інші витрати на оплату праці.

3. Відрахування на соціальні заходи передбачають суми, єдиного соціального внеску, що нараховуються на основну та додаткову заробітну плату, а також інші виплати, відповідно до чинного законодавства.

4. Амортизація. Відповідно до особливостей необоротних активів з часом вони мають властивість до зношення, тому важливим є відображення в системі

бухгалтерського обліку порядок систематичного переносу вартості об'єктів, що амортизуються протягом періоду їх корисного використання.

5. Інші витрати. До них включаються витрати, які не потрапили до вищеназваних елементів, наприклад витрати пов'язані з відрядженнями, послугами для підтримання діяльності та обслуговування підприємства та інше [38, с. 84].

Якщо розглядати статті витрат, то важливим є відмітити те, що вони, на відміну від елементів, мають більш детальну структуру та залежать прямо від об'єкту витрат.

В результаті порівняння доходів та витрат діяльності отримується прибуток чи збиток діяльності. Бажаним результатом для кожного підприємства є прибуток, що являє собою перевищення суми доходів над витратами. Прибуток підприємства можна розглядати з наступних аспектів (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Відображення різних аспектів сутності «прибутку»

Досліджуване підприємство ТОВ «Еталон» не використовує 8 класів рахунків, а одразу відображає операції на рахунках 9 класу «Витрати діяльності»,

вони є активними, тобто по дебету відображено нарахування витрат, а от по кредиту – списання на фінансовий результат. В ньому відображаються такі рахунки як: собівартість реалізації, адміністративні витрати, витрати від участі в капіталі, інші витрати, податок на прибуток. Окремо виділимо рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», який в кінці періоду розподіляється відповідно до вимог НП(С)БО 16 «Витрати», розподілені списуються на рахунок 23 «Виробництво», нерозподілені – 90 «Собівартість реалізації» [29].

Важливим для організації системи економічної безпеки є відповідна класифікація прибутків (збитків), яка складається з наступних ознак.

Таблиця 1.2

Класифікація прибутків

За видами діяльності	
Основна операційна діяльність	Це основна діяльність за для якої створювалося підприємство, яка приносить дохід від здійснення господарських операцій пов'язаних з процесом виробництва та реалізації продукції, товарів, робіт та послуг.
Інша операційна діяльність	Це операції, які не є метою створення підприємства, але які виникають в процесі діяльності.
Інвестиційна діяльність	Діяльність пов'язана з операціями, що стосуються участю в капіталі асоційованих та дочірніх підприємств та спільної діяльності.
Фінансова діяльність	Даний вид діяльності пов'язаний з операціями з використанням різноманітних фінансових інструментів. Операції пов'язані з дивідендами, отриманими відсотками та іншими фінансовими доходами, а також нарахування відсотків за користування кредитами, позиками та іншими інструментами. Призводить до зміни та складу як власного так і позикового капіталу.
За джерелами формування	
Прибуток від продажу продукції	Даний вид прибутку пов'язаний з реалізацією основних видів продукції (товарів, робіт, послуг), метою якого і було створення підприємства, також він обов'язково пов'язаний з галузевою специфікою діяльності.
Прибуток від іншої реалізації	Представляє собою прибуток отриманий внаслідок інших операцій не пов'язаних з основним видом діяльності.
За складом елементів	
Маржинальний прибуток	Цей вид прибутку є різницею між виручкою та змінними витратами, він дає можливість побачити, яку частину постійних витрат буде покрито отриманою виручкою. На основі даного показника здійснюється планування виробничої діяльності.
Прибуток до оподаткування	Прибуток, який є результатом коригування операційного прибутку на фінансові та інвестиційні доходи та витрати, які були здійснені протягом звітного періоду.

Чистий прибуток	Це прибуток, кінцевий фінансовий результат, що залишився після вирахування всіх необхідних податків та залишається ні підприємстві для подальшого розподілу та використання.
Відповідно до впливу інфляції	
Номінальний	Визначений на основі облікових записів, без врахування інфляції, який фактично отриманий внаслідок здійснення
Реальний	Скоригований на індекс інфляції номінальний прибуток.

Отже, фінансовий результат підприємства відіграє важливу роль у діяльності підприємства тому має великий вплив на забезпечення системи економічної безпеки, бо саме прибуток є основою для розрахунку багатьох показників, які характеризують діяльність.

1.2. Класифікація витрат, доходів і фінансових результатів з метою їх обліку, аудиту та аналізу

В сучасній економічній діяльності класифікація витрат, доходів та фінансових результатів є не лише необхідною, але й вирішальною складовою процесу обліку, аудиту та аналізу фінансової діяльності підприємств. Цей процес не лише структурує фінансову звітність, але і дозволяє здійснювати обґрунтовані рішення щодо управління ресурсами, визначати ефективність діяльності та ідентифікувати ключові напрямки розвитку.

Основні функції фінансового результату розглянемо в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні функції фінансового результату (прибутку/збитку) діяльності

Функція	Характеристика
Оцінююча функція	Суттю даної функції є те, що прибуток є одним з найголовніших показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Основою для виконання даної функції є формування повної, правдивої та неупередженої інформації про здійсненні операції в звітному періоді, спрямування контрольних дій для забезпечення законності та доцільності операцій пов'язаних з формуванням прибутку та його раціональним використанням.
Стимулююча функція	Дана функція полягає в тому, що результатом діяльності виступає прибуток, який слугує для управлінського персоналу та працівників підприємства стимулом для продуктивної роботи, що сприяє підвищенню ефективності діяльності та дозволить у майбутньому забезпечити отримання високо рівня

	прибутку, тим самим дозволяючи отримати працівникам додаткову винагороду за вкладені зусилля.
Розподільча функція	Передбачає те, що прибуток використовується, як джерело для поповнення дохідної частини усіх рівні бюджету через відповідні податки та обов'язкові платежі.

Класифікація витрат (табл. 1.1) дозволяє підприємству ефективно керувати фінансами, планувати бюджет, а також проводити аналіз ефективності господарської діяльності. Витрати можуть класифікуватися за різними критеріями (табл. 1.4): за статтями витрат, за місцем виникнення, за поведінкою витрат у відповідь на зміну обсягу виробництва, за періодами віднесення на витрати тощо [4, с. 58].

Таблиця 1.4

Основні типи витрат

Тип витрат	Опис
Прямі витрати	Витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції або наданням послуг (сировина, прямі матеріали, оплата праці виробничого персоналу).
Непрямі витрати	Витрати, які не можуть бути безпосередньо пов'язані з конкретною партією продукції або послугою і розподіляються на основі певних ключів (наприклад, оренда приміщень, загальноадміністративні витрати).
Фіксовані витрати	Витрати які залишаються сталими незалежно від обсягу виробництва чи надання послуг (наприклад, оренда приміщень).
Змінні витрати	Витрати, які змінюються залежно від обсягу виробництва або продажів.
Витрати періоду	Витрати пов'язані з певним періодом часу і не можуть бути пов'язані з конкретною партією продукції або послугою (наприклад, реклама, адміністративні витрати).
Витрати виробництва	Витрати пов'язані з конкретною партією продукції або послугою (наприклад, сировина, оплата праці виробничого персоналу).
Капітальні витрати	Витрати пов'язані з придбанням або розвитком постійних активів (наприклад, будівництво нового заводу).
Поточні витрати	Витрати пов'язані з поточною діяльністю підприємства (наприклад, оплата поточних витрат на виробництво).
Витрати на виробництво	Витрати пов'язані з виготовленням продукції або наданням послуг (сировина, матеріали, оплата праці, енергія тощо).
Витрати на збут	Витрати пов'язані з продажем продукції або послуг (реклама, транспортні витрати, комісійні винагороди тощо).
Витрати на управління	пов'язані з організацією та управлінням підприємством (оплата керівництва, бухгалтерів, юридичні послуги, адміністративні витрати тощо).

Постійні витрати	Витрати, які залишаються незмінними незалежно від обсягу виробництва або продажів.
------------------	--

За статтями витрат. Ця класифікація допомагає виділити основні напрямки споживання ресурсів. Сюди входять матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизаційні відрахування, витрати на зовнішньоекономічну діяльність, адміністративні витрати тощо [11, с. 274].

За місцем виникнення. Класифікація за місцем виникнення визначає, у якому підрозділі підприємства або на якому етапі виробництва виникають витрати. Такий підхід сприяє деталізації витрат і є основою для внутрішнього управлінського обліку [9, с. 192].

За поведінкою витрат. Важливою є класифікація витрат за їх поведінкою у відповідь на зміну обсягу виробництва. Витрати поділяються на змінні, фіксовані та напівзмінні. Змінні витрати змінюються пропорційно обсягу виробництва, фіксовані витрати залишаються незмінними незалежно від обсягу виробництва, а напівзмінні мають як фіксовану, так і змінну складові [5, с. 214].

За періодами віднесення на витрати. Також витрати можна класифікувати за періодами їх віднесення на витрати: прямі витрати, які можна безпосередньо віднести на конкретний вид продукції, та непрямі (загальновиробничі), які розподіляються між видами продукції за певними базами розподілу [35, с. 98].

Розуміння та правильне застосування класифікації витрат є ключовим фактором для управління витратами та підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Аналіз витрат дозволяє виявити потенційні можливості для зниження витрат і оптимізації виробничого процесу, що, в свою чергу, сприяє збільшенню прибутку та конкурентоспроможності підприємства на ринку [9, с. 214].

Важливість детальної класифікації витрат та ретельного обліку не може бути переоцінена. Це дозволяє не тільки забезпечити точність фінансової звітності, але й є основою для стратегічного планування та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [25, с. 156].

Означення доходів в економічній теорії та практиці управління підприємством має ключове значення, адже доходи відіграють вирішальну роль у формуванні фінансових результатів діяльності підприємства. Доходи підприємства – це загальна сума коштів, отримана від його основної та додаткової діяльності за певний період часу [13, с. 192]. Вони включають виручку від продажу товарів та послуг, доходи від участі в капіталі інших підприємств, відсотки отримані, роялті, дивіденди та інші операційні та неопераційні доходи.

Класифікація доходів (рис. 1.2) допомагає підприємствам ефективно управляти своєю діяльністю, аналізувати фінансові результати, планувати подальший розвиток та оптимізувати податкові витрати. Вона може бути виконана за різними критеріями, зокрема за джерелами надходження, за ступенем регулярності, за видами діяльності тощо [11, с. 245].

Таблиця 1.5

Класифікація доходів

Тип доходів	Опис
Операційні доходи	Доходи, отримані від основної діяльності підприємства, наприклад, продаж товарів або надання послуг.
Фінансові доходи	Це доходи, які залишаються сталими незалежно від обсягу продажів або інших факторів. Наприклад, абонентські платежі або орендна плата за активи.
Змінні доходи	Це доходи, які змінюються в залежності від обсягу продажів або інших факторів. Наприклад, виручка від продажу товарів або послуг.
Періодичні доходи	Це доходи, які отримуються за певний період часу, такі як доходи за квартал, рік або інший період.
Активовані доходи	Це доходи, які ще не отримані фізично, але були враховані у фінансовій звітності. Наприклад, передоплата за товари або послуги.
Неопераційні доходи	Доходи, які не пов'язані з основною діяльністю, наприклад, доходи від оренди, відсотки за депозитами.

За джерелами надходження. Доходи можна класифікувати на операційні та неопераційні. Операційні доходи формуються в результаті основної діяльності підприємства, тобто від продажу товарів, робіт та послуг. Неопераційні доходи виникають поза основною діяльністю, наприклад, від продажу основних засобів, отримання дивідендів, роялті [15, с. 372].

За ступенем регулярності. Доходи також можна розділити на регулярні та нерегулярні. Регулярні доходи мають постійний характер і надходять протягом певного періоду часу. Нерегулярні доходи є випадковими та не мають стабільного графіка надходження [24].

За видами діяльності. У рамках цієї класифікації доходи поділяються на доходи від основної діяльності, інвестиційної та фінансової. Це дозволяє оцінити ефективність різних сфер діяльності підприємства та їх внесок у загальний фінансовий результат [7].

Розуміння та правильне застосування класифікації доходів є важливим для управління підприємством. Аналіз доходів дозволяє виявляти основні джерела прибутку, оцінювати рентабельність різних видів діяльності, а також планувати заходи щодо збільшення доходів та покращення фінансового стану підприємства [9].

Крім того, детальний аналіз доходів сприяє кращому розумінню ринкової кон'юнктури, динаміки попиту та пропозиції, ефективності маркетингових стратегій. Це дозволяє своєчасно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечити стійке зростання підприємства.

Важливу роль у плануванні доходів відіграє їх прогнозування. Прогнозування доходів допомагає підприємствам ефективно розподіляти ресурси, планувати витрати та інвестиції, а також розробляти стратегії розвитку на основі очікуваних фінансових потоків.

Таким чином, класифікація та аналіз доходів є невід'ємною частиною фінансового менеджменту підприємства, що сприяє підвищенню його ефективності, рентабельності та конкурентоспроможності на ринку.

Фінансові результати підприємства відіграють вирішальну роль у визначенні його ефективності та стабільності на ринку. Вони відображають кінцевий фінансовий стан компанії за певний період, об'єднуючи в собі показники доходів, витрат та інші економічні показники діяльності [9, с. 254]. Основними фінансовими результатами є чистий прибуток або збиток, який підприємство отримує в результаті своєї діяльності. Ці результати мають

безпосередній вплив на ефективність підприємства, його інвестиційну привабливість та стратегічний розвиток.

Фінансові результати є ключовим індикатором ефективності управління підприємством. Вони допомагають визначити, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси для генерації доходу. Високий рівень чистого прибутку свідчить про успішність бізнесу, його стійкість до зовнішніх викликів та здатність генерувати достатньо коштів для реінвестування та розвитку. Навпаки, збитки можуть сигналізувати про проблеми в управлінні, неефективне використання активів або негативні тенденції у зовнішньому середовищі.

Детальний аналіз фінансових результатів дозволяє підприємству ідентифікувати слабкі місця у своїй діяльності, оцінити ефективність використання ресурсів, а також розробити стратегії для покращення фінансового стану [7, с. 212]. Через це підприємства активно використовують аналіз фінансових результатів для прийняття управлінських рішень, планування бюджетів та формування стратегій розвитку.

Для інвесторів та кредиторів фінансові результати підприємства є одним із ключових показників при прийнятті рішень про інвестування або надання кредитів [19]. Вони аналізують ці показники для оцінки ризиків та потенціалу зростання компанії. Позитивні фінансові результати збільшують інвестиційну привабливість підприємства, тоді як негативні можуть відлякувати потенційних інвесторів та кредиторів.

Фінансові результати служать основою для стратегічного планування розвитку підприємства. Вони допомагають керівництву визначати напрямки діяльності, які потребують уваги, оптимізації або розвитку [34]. Аналізуючи ці результати, підприємства можуть виробляти стратегії збільшення доходів, зниження витрат, розширення ринкової частки або входження на нові ринки.

Управління фінансовими результатами вимагає від підприємства гнучкості, здатності швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, а також ефективної внутрішньої системи контролю та аналізу. Підприємства повинні регулярно оцінювати свої фінансові результати, порівнювати їх із

плановими показниками та аналізувати причини відхилень для корекції своєї стратегії та операційної діяльності.

У підсумку, фінансові результати та їх аналіз є невід'ємною частиною ефективного управління підприємством. Вони впливають на ефективність підприємства, його стратегічний розвиток, інвестиційну привабливість та стійкість на ринку. Саме тому керівництво має приділяти особливу увагу аналізу фінансових результатів, використовуючи їх як основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [3, с. 204].

Формування фінансових результатів підприємства базується на дотриманні загальних принципів обліку та аналізу економічної діяльності. Ці принципи визначають методологічну основу для відображення діяльності підприємства в його фінансовій звітності та впливають на об'єктивність, точність та порівнянність фінансової інформації. Вони дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємства, розробити стратегії збільшення прибутковості та забезпечити стійкість розвитку.

Фінансова звітність має бути зрозумілою та доступною для користувачів, що не мають спеціалізованих знань у галузі бухгалтерського обліку чи фінансів. Це вимагає чіткості відображення фінансових результатів та використання загальноприйнятих термінів та визначень.

Всі значущі факти господарської діяльності, які можуть вплинути на фінансові результати підприємства, мають бути повністю відображені у фінансовій звітності. Важливість інформації оцінюється з точки зору її впливу на економічні рішення користувачів [1, с. 134].

Фінансова звітність підприємства повинна бути складена таким чином, щоб користувачі могли порівнювати її з фінансовою звітністю інших підприємств або з попередніми періодами діяльності цього підприємства. Це дозволяє оцінити ефективність управління, економічну стабільність та потенціал розвитку.

Отже, класифікація витрат, доходів та фінансових результатів відіграє важливу роль у фінансовому управлінні підприємством. Адже, вона дозволяє систематизувати та узагальнити фінансову інформацію для подальшого обліку,

аудиту та аналізу. Одним із важливих аспектів цієї класифікації є поділ витрат на різні категорії в залежності від їх призначення та об'єктів впливу. Це дозволяє керівництву ефективно керувати фінансовими ресурсами, виділяючи пріоритетні напрямки розвитку та оптимізуючи витрати.

Також класифікація доходів відіграє ключову роль у формуванні фінансових результатів підприємства. Вона дозволяє виділити різні джерела доходів та визначити їхній внесок у фінансовий стан підприємства. Правильна класифікація допомагає управлінцям зрозуміти ефективність діяльності підприємства, розробити стратегії збільшення прибутковості та забезпечити стійкість розвитку.

До того ж фінансові результати підприємства, які формуються на основі класифікації витрат та доходів, є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень. Вони відображають ефективність фінансового управління та дозволяють здійснювати обґрунтовані стратегічні рішення для подальшого розвитку підприємства. Облік, аудит та аналіз цих фінансових результатів дозволяють забезпечити об'єктивність, точність та порівнянність фінансової інформації, що є основою для прийняття управлінських рішень та забезпечення стабільності та успішності діяльності підприємства.

Окрім цього, правильна класифікація витрат, доходів і фінансових результатів також сприяє ефективному аудиту фінансової звітності підприємства. Аудитори використовують цю класифікацію для перевірки правильності та повноти відображення фінансових операцій, що допомагає забезпечити надійність та достовірність фінансової звітності [27].

А також класифікація є важливою для аналізу фінансового стану підприємства. Вона дозволяє проводити порівняльний аналіз з іншими періодами часу або з аналогічними підприємствами, що дає можливість оцінити динаміку розвитку, виявити тенденції та проблемні сфери та визначити потенційні можливості для покращення.

Підсумовуючи класифікацію витрат, доходів і фінансових результатів є необхідною складовою для фінансового управління та аналізу підприємства.

Вона дозволяє ефективно управляти ресурсами, оцінювати ефективність діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення для досягнення стратегічних цілей та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

1.3. Нормативно правове регулювання обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів та фінансового результату підприємства

Нормативно-правове регулювання обліку витрат і доходів підприємства в Україні базується на комплексі законодавчих актів та нормативних документів, які визначають правила та методологію ведення бухгалтерського обліку. Основою для цього є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який встановлює загальні вимоги до організації облікової роботи, ведення документації, складання та подання фінансової звітності [14]. Згідно з цим законом, підприємства повинні вести облік у відповідності до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності, які застосовуються в залежності від типу та розміру підприємства [24, с. 156].

Важливим аспектом регулювання є детальні нормативи щодо класифікації витрат та доходів, які викладені в окремих Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. Ці стандарти визначають порядок визнання, оцінки та подання інформації про витрати та доходи в фінансовій звітності, забезпечуючи тим самим її прозорість та паралель. Для досягнення цих цілей, стандарти встановлюють критерії визнання доходів та витрат, методи їх розподілу та амортизації, а також правила відображення фінансових результатів діяльності підприємства [9, с. 120].

Крім Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, регулювання обліку витрат і доходів також включає в себе інструкції, методичні рекомендації, листи та роз'яснення від Міністерства фінансів України та інших регулюючих органів. Ці документи допомагають підприємствам адаптувати загальні правила до специфіки своєї діяльності, забезпечуючи більш точне та об'єктивне відображення фінансової інформації.

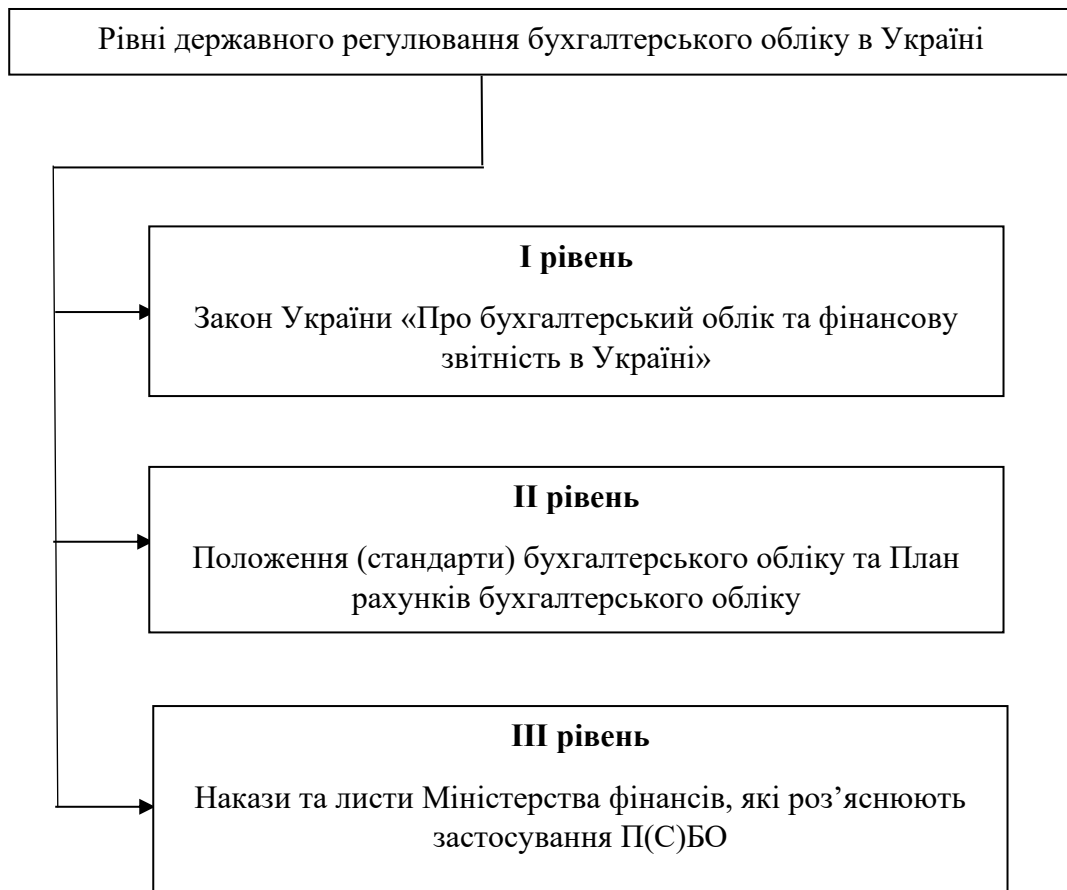

Рис. 1.4. Нормативне регулювання обліку та фінансової звітності в Україні

Законодавство також передбачає відповідальність за порушення норм бухгалтерського обліку, що забезпечує додаткові стимули для підприємств дотримуватися встановлених правил та стандартів. Важливою є роль аудиту, який здійснюється з метою перевірки достовірності фінансової звітності та дотримання нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку [3, с. 234].

У контексті глобалізації економіки та інтеграції України в міжнародні фінансові ринки особливого значення набуває гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами. Це дозволяє підприємствам не тільки поліпшити якість фінансової звітності, але й розширити можливості для залучення іноземних інвестицій.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку витрат і доходів в Україні є комплексним та багаторівневим, включаючи закони, стандарти, інструкції та методичні рекомендації. Це забезпечує уніфікований підхід до

обліку на всіх підприємствах, сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності та покращує інвестиційний клімат в країні [16].

Адаптація міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності має значний вплив на процеси обліку витрат і доходів на підприємствах. Інтеграція міжнародних стандартів сприяє гармонізації облікових процедур, забезпечує прозорість та порівняльність фінансової інформації між компаніями різних країн. Це особливо важливо в умовах глобалізації економіки, коли інвестори та інші зацікавлені сторони приймають рішення на основі фінансової звітності компаній, що діють у різних юрисдикціях.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є основою для цієї гармонізації. Вони встановлюють загальноприйняті правила та принципи, які регулюють ведення обліку витрат і доходів, їх визнання та оцінку, а також подання в фінансовій звітності. Зокрема, МСФЗ 15 «Доходи від контрактів з клієнтами» визначає принципи визнання доходів, що дозволяє підприємствам точніше відображати доходи від продажу товарів, надання послуг або виконання робіт за контрактами [10].

Застосування міжнародних стандартів також сприяє вдосконаленню методів обліку витрат. МСФЗ 2 «Витрати на оплату акціями» регламентує облік витрат, пов'язаних із виплатами акціями або іншими інструментами власного капіталу, що забезпечує більшу точність та прозорість у відображенні витрат, пов'язаних зі стимулюванням персоналу.

Адаптація до МСФЗ вимагає від підприємств перегляду та адаптації внутрішніх облікових політик, процесів та систем. Це включає оновлення програмного забезпечення, навчання персоналу, а також зміну внутрішньої документації та процедур з метою відповідності міжнародним вимогам. Хоча це може вимагати значних витрат в короткостроковій перспективі, у довгостроковій перспективі це сприяє підвищенню ефективності облікових процесів,

зменшенню ризику фінансових помилок та покращенню якості фінансової звітності.

Інтеграція міжнародних стандартів також позитивно впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Інвестори та кредитори, які орієнтуються на міжнародні стандарти при прийнятті рішень, віддають перевагу компаніям, чия фінансова звітність відповідає МСФЗ. Це забезпечує компаніям доступ до міжнародних капіталових ринків та можливість залучення інвестицій на вигідних умовах.

Рис. 1.5. Міжнародні стандарти фінансової звітності

Попри численні переваги, процес адаптації до міжнародних стандартів може бути складним для підприємств, особливо для малих та середніх. Виклики пов'язані з необхідністю оновлення облікових систем, високими витратами на навчання персоналу та складністю деяких стандартів. Тому держава та професійні асоціації здійснюють підтримку підприємств у процесі адаптації, надаючи методичні рекомендації, навчальні матеріали та консультативну підтримку [35].

В цілому, міжнародні стандарти відіграють ключову роль у сучасній системі обліку витрат і доходів, забезпечуючи єдині вимоги до обліку та звітності, що сприяє ефективності, прозорості та порівняльності фінансової інформації на глобальному рівні.

Застосування Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) у процесі обліку витрат і доходів є важливим елементом системи фінансового обліку на підприємствах України. Ці стандарти розроблені на основі міжнародних принципів обліку та адаптовані до правового та економічного середовища країни, вони встановлюють конкретні правила та методики для відображення економічних операцій у бухгалтерському обліку, що сприяє створенню прозорості, точної та порівняної фінансової звітності.

П(С)БО визначають критерії визнання, оцінки та класифікації витрат і доходів, що дозволяє підприємствам ефективно керувати фінансовими потоками та аналізувати фінансові результати своєї діяльності. Застосування цих стандартів має кілька особливостей, які значною мірою впливають на облікову політику підприємства та його фінансову звітність [10, с. 249].

Перш за все, П(С)БО забезпечують деталізацію обліку витрат за елементами та місцями їх виникнення. Це дозволяє підприємствам точно розподіляти витрати між різними видами діяльності, продукцією або послугами, а також між різними звітними періодами, що сприяє формуванню достовірної інформації про собівартість продукції та прибутковість.

Крім того, П(С)БО передбачають використання методу нарахування, згідно з яким витрати та доходи відображаються в звітності в тому періоді, до якого вони фактично належать, незалежно від часу надходження чи виплати грошових коштів. Цей метод сприяє точному відображенню фінансового стану підприємства та його фінансових результатів.

Важливою особливістю застосування П(С)БО є також обов'язок підприємств розкривати у фінансовій звітності інформацію про політику обліку витрат і доходів, а також про використані оціночні методи. Це забезпечує

прозорість та можливість зрозуміти, на яких засадах була сформована звітність, та як це може вплинути на фінансові результати.

П(С)БО також вимагають від підприємств врахування можливих змін у вартості активів та зобов'язань, що виникають внаслідок інфляції або інших економічних факторів, що забезпечує адекватність та актуальність облікової інформації у динамічному економічному середовищі [16, с. 190].

Застосування П(С)БО сприяє уніфікації облікових процедур на всіх підприємствах, що полегшує зіставлення фінансових показників, аналіз галузевих тенденцій та оцінку ефективності діяльності підприємства у порівнянні з конкурентами. Водночас, П(С)БО надають певний простір для адаптації стандартів до специфіки діяльності конкретного підприємства, що дозволяє забезпечити оптимальне відображення його фінансової.

Зміни в нормативно-правовому регулюванні бухгалтерського обліку відіграють ключову роль у формуванні та розвитку облікової практики на підприємствах. Адаптація до нових норм і стандартів є необхідною умовою для забезпечення прозорості, достовірності та порівняльності фінансової звітності, що важливо як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів. Зміни в законодавстві можуть бути спричинені різними чинниками, включаючи економічні, політичні або технологічні зміни, вступ до міжнародних організацій, а також потребу в усуненні виявлених розбіжностей та неефективностей в обліковому процесі [24, с. 156].

Однією з найважливіших тенденцій останніх років є гармонізація національного облікового регулювання з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО/МСФЗ). Цей процес включає перегляд існуючих нормативів і впровадження нових положень, спрямованих на забезпечення відповідності міжнародним вимогам. Така адаптація сприяє підвищенню довіри інвесторів та кредиторів, відкриває доступ підприємств до міжнародних ринків капіталу та сприяє ефективній інтеграції національної економіки в глобальний економічний простір [29].

Зміни в нормативно-правовому регулюванні також мають значний вплив на внутрішню облікову практику підприємств. Наприклад, впровадження нових вимог до ведення обліку та складання звітності вимагає від підприємств перегляду та адаптації їхніх облікових систем, політик та процедур. Це може включати оновлення програмного забезпечення, перенавчання персоналу, а також розробку та впровадження нових внутрішніх стандартів та методик обліку.

Водночас, зміни в законодавстві можуть створити додаткові виклики для підприємств, особливо для малих і середніх. Адаптація до нових вимог часто вимагає значних ресурсів, як фінансових, так і часових, а також може спричинити тимчасові труднощі в процесі переходу на нові стандарти]. Тому важливим аспектом є підтримка з боку держави та професійних асоціацій, яка може включати проведення інформаційних семінарів, навчань, надання методичних матеріалів та консультаційних послуг [19, с. 112].

Незважаючи на виклики, адаптація до змін у нормативно-правовому регулюванні надає підприємствам можливості для оптимізації облікових процесів, покращення якості фінансової інформації та забезпечення більшої відповідності міжнародним стандартам. Це сприяє зростанню ефективності управління, підвищенню інвестиційної привабливості та зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку.

Враховуючи динаміку змін у світовій економіці та постійне оновлення міжнародних стандартів, важливо підтримувати постійний моніторинг нормативно-правової бази та адаптувати облікову практику до актуальних вимог. Це дозволить підприємствам не тільки ефективно відповідати на поточні виклики, але й використовувати нові можливості для розвитку та зростання.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕТАЛОН»

2.1. Організаційні засади обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства

В сучасному світі, де конкуренція стає все більш напруженою, ефективне управління фінансами стає критично важливим для успішної діяльності будь-якого підприємства. Облік витрат, доходів і фінансових результатів діяльності не лише допомагає забезпечити фінансову стабільність та ефективне використання ресурсів, але й є ключовим інструментом для прийняття стратегічних рішень. Враховуючи це, аналіз і вивчення фінансових показників стає необхідністю для забезпечення успішного розвитку підприємства у сучасних умовах ринкової економіки.

Одним із ключових аспектів ефективного фінансового управління є здатність точно відображати і аналізувати всі фінансові операції та трансакції. Облік витрат дозволяє зрозуміти, на що саме витрачаються кошти та які ресурси забираються у процесі виробництва продукції. Паралельно, облік доходів відображає джерела надходження коштів до підприємства, а фінансові результати надають можливість оцінити ефективність його діяльності та визначити стратегічні напрямки розвитку. У контексті цього ретельний аналіз фінансової звітності стає необхідним для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості на ринку, а також для здійснення обґрунтованих стратегічних рішень щодо подальшого розвитку компанії.

Дослідження обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств проведено на прикладі фінансово-господарської діяльності ТОВ «Еталон», де є всі можливості висвітлення вищевказаних питань.

ТОВ «Еталон» є транспортним підприємством, яке спеціалізується на наданні різноманітних послуг у сфері перевезень та логістики. Засноване з метою

задоволення різноманітних потреб клієнтів у сфері транспортних послуг, компанія активно працює на ринку, пропонуючи широкий спектр послуг та підтримуючи високий стандарт якості обслуговування.

Одним з основних видів діяльності ТОВ «Еталон» є автомобільні перевезення вантажів. Підприємство надає послуги з доставки товарів різних категорій, від малих вантажів до великих партій продукції, забезпечуючи швидко та надійну транспортну логістику для клієнтів у всіх галузях промисловості та торгівлі.

Крім того, ТОВ «Еталон» пропонує індивідуальні транспортні рішення для клієнтів, включаючи послуги з оренди автотранспорту та організації спеціалізованих перевезень. Підприємство володіє великим парком сучасних транспортних засобів, що дозволяє забезпечити клієнтів різних потреб та вимог.

Крім того, ТОВ «Еталон» активно працює над розвитком і впровадженням новітніх технологій у сфері транспортних послуг, забезпечуючи високу ефективність та конкурентоспроможність своєї діяльності. Завдяки своєму професійному підходу та інноваційному підходу, ТОВ «Еталон» займає позицію лідера на ринку транспортних послуг і продовжує активно розвиватися, забезпечуючи якісне обслуговування та задоволення потреб клієнтів.

ТОВ «Еталон» має досконало організовану структуру, яка спрямована на ефективне управління та забезпечення високої якості послуг для клієнтів. Основною організаційною одиницею підприємства є керівництво, яке відповідає за розробку стратегічних напрямків розвитку компанії, прийняття стратегічних рішень та контроль за їх виконанням.

Крім того, ТОВ «Еталон» має ряд відділів та служб, які функціонують в рамках загальної структури підприємства. Зокрема, до складу компанії можуть входити відділи з реклами та маркетингу, логістики та транспорту, фінансів та обліку, кадрового управління та адміністрації.

Кожен відділ в ТОВ «Еталон» має свої функціональні обов'язки і відповідальності перед керівництвом компанії. Ретельно спроектована структура підприємства дозволяє забезпечити ефективне виконання завдань та досягнення

стратегічних цілей, а також забезпечити високий рівень обслуговування для клієнтів.

Всі відділи та служби ТОВ «Еталон» працюють в тісному співробітництві один з одним, щоб забезпечити координацію дій та гармонійну роботу всього підприємства. Це дозволяє компанії успішно функціонувати на ринку та досягати стабільного розвитку.

ТОВ «Еталон» як товаротransпортне підприємство має свої особливості ведення бухгалтерського обліку, оскільки воно займається перевезенням товарів та матеріалів. Важливим аспектом є облік витрат на транспортування, утримання та експлуатацію автопарку, витрат на паливо, заробітну плату водіїв та інших працівників, а також облік доходів від надання послуг.

Для ефективного ведення обліку важливо використовувати спеціалізовані програмні засоби, які дозволяють автоматизувати процеси обліку та звітності, що сприяє збереженню часу та уникненню помилок.

Однією з ключових задач є ведення обліку складської діяльності, з урахуванням прийому-передачі товарів, їх зберігання та відвантаження. Це вимагає систематичного оновлення облікових даних та контролю за залишками товарів на складі.

Бухгалтерський облік на товаротransпортному підприємстві також включає у себе аналіз витрат на транспортування товарів, що допомагає здійснювати раціональне управління ресурсами та оптимізувати витрати.

Особливу увагу слід звертати на відповідність облікових даних законодавчим вимогам та стандартам бухгалтерського обліку, щоб уникнути можливих проблем з контролюючими органами та забезпечити достовірність фінансової звітності підприємства.

Облікова політика ТОВ «Еталон» як товаротransпортного підприємства є ключовим документом, що визначає правила та процедури ведення бухгалтерського обліку. Цей документ встановлює стандарти та методи обліку, які використовуються в компанії, зокрема щодо класифікації рахунків, фіксації транзакцій, оцінки активів та складання фінансової звітності.

У політиці обліку ТОВ «Еталон» детально визначаються процедури ведення обліку витрат на транспортування, утримання та експлуатацію автопарку, оплати праці працівників, а також отримання та відвантаження товарів. Вона також встановлює правила оцінки та амортизації транспортних засобів та інших активів компанії, що є необхідним для правильного визначення фінансового стану підприємства.

Крім того, облікова політика включає в себе процедури складання та представлення фінансової звітності згідно з вимогами законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. Вона також містить інформацію про механізми внутрішнього контролю за обліком та аудиту фінансової звітності, що сприяє забезпеченню достовірності та надійності фінансової інформації. Облікова політика ТОВ «Еталон» регулярно оновлюється та адаптується до змін у законодавстві та умовах діяльності компанії з метою забезпечення ефективного ведення бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.1

Аспекти облікової політики ТОВ «Еталон»

Аспекти облікової політики	Функції
Класифікація та визначення рахунків	Це визначає порядок створення та використання рахунків у системі обліку, включаючи рахунки для витрат на транспортування, утримання автопарку, оплати праці та інші витрати.
Порядок фіксації транзакцій	Облікова політика визначає правила та процедури реєстрації транзакцій, зокрема щодо отримання та відвантаження товарів, оплати послуг, заробітної плати тощо.
Оцінка та амортизація активів	Політика встановлює методику оцінки та амортизації транспортних засобів та інших активів компанії, що використовуються у виробничій діяльності.
Складання та представлення фінансової звітності	Облікова політика визначає процедури складання та представлення балансу, звіту про фінансові результати та іншої звітності з урахуванням вимог законодавства та стандартів.

Контроль та аудит	Політика встановлює механізми внутрішнього контролю за обліком та аудиту фінансової звітності з метою забезпечення їх достовірності та надійності.
-------------------	--

Первинні документи є основою для ведення обліку доходів ТОВ «Еталон» і включають різноманітні документи, які фіксують фактичні операції з отримання доходів компанією.

Таблиця 2.2

Первинні документи доходів ТОВ «Еталон»

Документи	Функція
Рахунки-фактури	Ці документи видаються компанією при продажу товарів або послуг і містять інформацію про суму доходу, дату операції, ідентифікатор клієнта та іншу необхідну інформацію.
Договори	Договори про надання послуг або постачання товарів також можуть бути первинними документами, які фіксують умови та суми доходу від угод з клієнтами.
Касові чеки	Якщо оплата здійснюється готівкою, касові чеки можуть служити як первинні документи, що підтверджують отримання доходу.
Платіжні доручення	Якщо оплата здійснюється за допомогою банківського переказу або іншого електронного способу, платіжні доручення можуть бути використані як первинні документи.
Звіти про реалізацію	Ці звіти містять інформацію про обсяги продажів за певний період і можуть використовуватися для ведення обліку доходів.

Дані документи формують базу для обліку доходів ТОВ «Еталон». Вони обробляються та реєструються в бухгалтерській системі компанії для подальшого аналізу, складання фінансової звітності та прийняття управлінських рішень.

Для обліку витрат ТОВ «Еталон» використовує інший певний вид документів, оскільки вони фіксують всі фактичні витрати, пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг компанією.

Таблиця 2.3

Первинні документи по витратах ТОВ «Еталон»

Документи	Функції
Рахунки-фактури від постачальників	Ці документи видаються постачальниками товарів або послуг і містять інформацію про суму витрат, дату операції, ідентифікатор постачальника та іншу необхідну інформацію.
Накладні	Накладні використовуються для фіксації витрат на транспортування товарів, їх приймання та відвантаження.
Акти приймання-передачі	Якщо в компанії відбувається обмін матеріалами або товарно-матеріальними цінностями з іншими підрозділами або організаціями, акти приймання-передачі фіксують ці операції та витрати, пов'язані з ними.
Заявки на закупівлю	Ці документи використовуються для оформлення замовлень на товари або послуги, що підлягають закупівлі, і містять інформацію про потребувану кількість, ціну та інші деталі.
Касові витратні накладні	Якщо витрати сплачуються готівкою, касові витратні накладні використовуються для фіксації цих операцій.

Первинні документи формують базу для обліку витрат ТОВ «Еталон». Вони обробляються та реєструються в бухгалтерській системі компанії для подальшого аналізу, контролю витрат та прийняття управлінських рішень.

Також первинні документи, що використовуються для ведення обліку фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон», є важливою складовою системи бухгалтерського обліку компанії.

Таблиця 2.4

Первинні документи фінансових результатів ТОВ «Еталон»

Документи	Функції
Рахунки-фактури від клієнтів	Ці документи фіксують фактичний обсяг доходу, отриманого від продажу товарів або надання послуг. Вони містять інформацію про суму оплати, дату операції, ідентифікатор клієнта та іншу важливу інформацію.
Розрахункові документи	Операції з оплати та отримання платежів можуть бути також фіксовані за допомогою розрахункових

	документів, таких як чеки, банківські виписки, платіжні доручення тощо.
Внутрішні документи про витрати	Для фіксації витрат компанії також використовуються внутрішні документи, такі як накладні на витрати, заявки на закупівлю, акти приймання-передачі тощо.
Звіти про витрати та доходи	Внутрішні звіти про витрати та доходи, які формуються в компанії на основі первинних документів, також можуть використовуватися для ведення обліку фінансових результатів.

Вони становлять основу для ведення обліку фінансових результатів ТОВ «Еталон». Адже обробляються та реєструються в бухгалтерській системі компанії з метою складання фінансової звітності, аналізу прибутків та витрат, а також прийняття управлінських рішень.

ТОВ «Еталон» для забезпечення ефективної роботи та дотримання норм діловодства, підприємство використовує графік документообігу. Цей графік встановлює чіткий порядок та терміни виконання різних видів документів, що гарантує своєчасне та якісне виконання всіх завдань.

Таблиця 2.5

Основні розділи графіку документообігу ТОВ «Еталон»

Документи	Функції
Вхідні документи	Цей розділ описує порядок прийому, реєстрації та обробки документів, що надходять до підприємства ззовні.
Вихідні документи	Цей розділ описує порядок складання, узгодження, підписання та відправлення документів з підприємства.
Внутрішні документи	Цей розділ описує порядок складання, обробки та зберігання документів, що використовуються в роботі підприємства.

Графік документообігу також містить інформацію про відповідальних осіб за кожен вид документа, а також терміни їх виконання. Це дозволяє чітко розподілити обов'язки між співробітниками та забезпечити своєчасне виконання всіх завдань. Важливо зазначити, що графік документообігу не є статичним документом. Він регулярно переглядається та оновлюється з метою оптимізації документообігу та покращення його ефективності.

Графік документообігу відіграє важливу роль у забезпеченні чіткої та злагодженої роботи ТОВ «Еталон». Завдяки цьому документу, підприємство може гарантувати своєчасне виконання всіх своїх зобов'язань перед партнерами, клієнтами та державними органами.

Облік у ТОВ «Еталон» організовано відповідно до вимог чинного законодавства і відповідає найвищим стандартам бухгалтерського обліку. Компанія використовує систему внутрішнього контролю, що забезпечує надійність та достовірність облікової інформації. Всі первинні документи графіку документообігу та обліку доходів та витрат правильно оформлені та ретельно обробляються згідно з встановленими процедурами. Крім того, компанія виконує свої зобов'язання щодо подання звітності перед контролюючими органами в строк та з відповідною якістю. Такий підхід гарантує якість фінансової звітності та довіру як з боку власників компанії, так і з боку сторонніх зацікавлених осіб.

2.2. Методичні особливості обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства

Фінансова звітність ТОВ «Еталон» відіграє критичну роль у фінансовому менеджменті та забезпечує цінну інформацію для широкого кола зацікавлених сторін, включаючи керівництво компанії, інвесторів, кредиторів, аналітиків та державні органи. Як основний інструмент фінансового звітування, вона відображає результати діяльності підприємства за певний період часу, його фінансовий стан на кінець звітного періоду та зміни у фінансовому положенні. Функції фінансової звітності можна класифікувати наступним чином.

Бухгалтерський рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість виконаних робіт, наданих послуг ТОВ «Еталон».

У бухгалтерії ТОВ «Еталон» для обліку витрат використовуються рахунки 90, 92, 93 і 94, які вказані у фінансовій звітності компанії. Кожен з цих рахунків має своє призначення і використовується для фіксації конкретних видів витрат.

Рахунок 90 використовується для обліку витрат на загальну адміністративно-управлінську діяльність, такі як витрати на зарплату керівництва, орендні платежі за офісне приміщення, витрати на офісне устаткування та інші адміністративні витрати.

Рахунок 92 використовується для обліку витрат на виробництво продукції або надання послуг. Це можуть бути витрати на сировину та матеріали, оплату праці працівників виробництва, амортизацію обладнання та інші витрати, пов'язані з виробничим процесом.

Рахунок 93 використовується для обліку витрат на збут і реалізацію продукції або послуг. Це включає витрати на маркетинг та рекламу, оплату комісій продажу, транспортні витрати та інші витрати, пов'язані з реалізацією продукції.

Рахунок 94 використовується для обліку витрат на загально обслуговуючу діяльність, такі як витрати на управління та утримання, що не підпадають під інші категорії витрат.

Кожен з цих рахунків має свої підрахунки та деталізацію, що дозволяє бухгалтерам ТОВ «Еталон» ефективно фіксувати та аналізувати різноманітні витрати компанії для подальшого складання фінансової звітності та прийняття управлінських рішень.

Таблиця 2.6

Типові проводки ведення обліку витрат у ТОВ «Еталон»

№	Опис проводки	Дебет	Кредит
1	Списано собівартість наданих автотранспортних послуг	Рахунок 90	Рахунок 23
2	Відображено адміністративні витрати	Рахунок 92	Рахунок 66, 65 13
3	Проведено нарахування на заробітну плату до фондів соціального страхування	Рахунок 92	Рахунок 65
4	Нараховано амортизацію по основних засобах адміністративного призначення	Рахунок 92	Рахунок 13

5	Віднесено на адміністративні витрати суму послуг по технічному обслуговуванню комунікаційних мереж	Рахунок 93	Рахунок 377
6	Віднесено на адміністративні витрати суму послуг	Рахунок 92	Рахунок 377
7	Списано на адміністративні витрати вартість послуг	Рахунок 92	Рахунок 377
8	Віднесено витрати майбутніх періодів на адміністративні витрати	Рахунок 92	Рахунок 39
9	Вартість витрат на збут списується на фінансовий результат	Рахунок 79	Рахунок 93
10	В кінці місяця вартість адміністративних витрат списується на зменшення фінансового результату	Рахунок 79	Рахунок 92
11	Згідно відомості обліку заробітної плати нараховано заробітну плату адміністративному персоналу	Рахунок 92	Рахунок 66

Для обліку доходів діяльності транспортного підприємства ТОВ «Еталон» у відповідності з Планом рахунків передбачено застосування наступних бухгалтерських рахунків: 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 74 «Інші доходи», 79 «Фінансові результати».

Дохід від операційної діяльності формується на основі даних аналітичного обліку доходів (субрахунків 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» у кореспонденції субрахунку 791 «Результат операційної діяльності»).

Платник податку на прибуток обов'язково коригує суму доходу у зв'язку зі змінами суми компенсації вартості після виконання робіт та надання послуг. Коригування доходів від операційної діяльності ТОВ «Еталон» здійснюється на основі даних кредитового обороту субрахунку 704 «Вирахування доходу» у кореспонденції субрахунку 791 «Результат операційної діяльності». Крім того,

цим записом відображається отримання виручки за реалізоване майно на підставі договорів комісії, консигнації та інших аналогічних цивільно-правових договорів, що не передбачають передачу прав власності на таке майно і не вважаються доходом платника податку.

За кредитом рахунка 70 «Доходи від реалізації» в кореспонденції з дебетом рахунків 30 «Готівка», 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та ін. відображається дохід від реалізації робіт, послуг, тобто загальний дохід транспортного підприємства ТОВ «Еталон» без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів, ПДВ, акцизу й інших податків із продажу.

Відразу за дебетом рахунка 70 у кореспонденції з рахунком 64 «Розрахунки за податками і платежами» відображають нараховані з наданих послуг суми ПДВ.

За кредитом рахунка 71 «Інший операційний дохід» відбивається інформація про суми іншого доходу, отриманого від операційної діяльності підприємства ТОВ «Еталон». На рахунку 71 «Інший операційний дохід» обліковуються такі доходи: – Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю (на субрахунку 710); – Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти (на субрахунку 711); – Дохід від реалізації інших оборотних активів (на субрахунку 712); – Дохід від операційної оренди активів (на субрахунку 713); – Дохід від операційної курсової різниці (на субрахунку 714); – Одержані штрафи, пені, неустойки (на субрахунку 715); – Дохід від списання кредиторської заборгованості (на субрахунку 717); – Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів (на субрахунку 718); – Інші доходи від операційної діяльності, які не знайшли свого відображення на інших субрахунках рахунка 71 «Інший операційний дохід», зокрема про доходи від операцій з тарою, від інвентаризації, від діяльності житлово-комунальних і обслуговуючих господарств, дитячих дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв та інших закладів оздоровчого та культурного призначення тощо (на субрахунку 719).

За кредитом рахунка 74 «Інші доходи» показують суми доходів, які виникають у процесі звичайної діяльності підприємства ТОВ «Еталон» і які не пов'язані з операційною і фінансовою діяльністю: дохід від реалізації необоротних активів, дохід від не операційних курсових різниць, дохід від безоплатно отриманих активів та ін. Слід зазначити, що за дебетом рахунків доходів (71 і 74) відображаються суми непрямих податків (наприклад, ПДВ), а у відповідних рядках Звіту зазначені суми доходів відображаються за вирахуванням цих податків. У кінці звітнього періоду зазначені рахунки також закриваються записами по дебету рахунків 71-75 і кредиту рахунка 79.

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності транспортного підприємства ТОВ «Еталон».

За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток.

Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки:

791 «Результат операційної діяльності»;

792 «Результат фінансових операцій»;

793 «Результат іншої діяльності».

На субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» визначається прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства ТОВ «Еталон». За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід»), за дебетом - сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»).

На субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій транспортного підприємства ТОВ «Еталон». За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом - списання фінансових витрат з рахунків 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі».

На субрахунку 793 «Результат від іншої діяльності» визначається прибуток (збиток) від іншої діяльності підприємства ТОВ «Еталон». За кредитом рахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності підприємства, за дебетом - списання витрат з рахунку 97 «Інші витрати».

Успішна діяльність ТОВ «Еталон» знаходить відображення у позитивних фінансових результатах, які збільшують рахунок 79 у кредиті. Це свідчить про ефективність бізнесу та його здатність генерувати прибуток.

Зворотній бік медалі полягає у можливості збитків або невдач, що відображається у зменшенні рахунку 79 у дебеті. Такі втрати потрібно аналізувати та вживати заходів для їх зменшення або компенсації, щоб забезпечити стабільність фінансового стану ТОВ «Еталон».

Все це робить рахунок 79 важливим інструментом для фінансового управління і прийняття стратегічних рішень у ТОВ «Еталон», допомагаючи ефективно прогнозувати та планувати свою діяльність для досягнення фінансових цілей.

Використання сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення дозволяє автоматизувати процес підготовки фінансової звітності, забезпечити її точність та своєчасність. Це сприяє підвищенню ефективності управління фінансами та оптимізації фінансових результатів ТОВ «Еталон».

Методичні особливості обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства ТОВ «Еталон» відображають складність і специфіку бухгалтерського обліку у цій галузі. Підприємство ТОВ «Еталон» здійснює перевезення вантажів або пасажирів, має унікальні

характеристики, які впливають на облік витрат, доходів та фінансових результатів.

По-перше, витрати автотранспортного підприємства можуть бути дуже різноманітними, включаючи витрати на технічне обслуговування автопарку, паливо, заробітну плату водіїв та інші операційні витрати. Ефективний облік цих витрат дозволяє підприємству ТОВ «Еталон» точно розраховувати собівартість послуг та оптимізувати виробничі процеси.

По-друге, доходи автотранспортного підприємства ТОВ «Еталон» можуть включати в себе виручку від перевезень вантажів, пасажирів, а також додаткові послуги, такі як оренда автотранспорту. Ефективний облік цих доходів дозволяє підприємству аналізувати прибутковість різних видів діяльності та розробляти стратегії для їх оптимізації [37, с. 19].

По-третє, фінансові результати діяльності автотранспортного підприємства ТОВ «Еталон» є важливим показником його ділової активності та ефективності управління. Враховуючи специфіку цієї галузі, важливо мати систему обліку, яка надає достовірну інформацію про фінансові результати компанії і дозволяє управлінцям приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Отже, методичні особливості обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства ТОВ «Еталон» включають в себе комплексний підхід до бухгалтерського обліку, який враховує унікальні аспекти цієї галузі та допомагає забезпечити ефективне управління фінансами підприємства.

2.3. Порядок аудиту фінансових результатів з метою забезпечення достовірності ведення обліку і складання звітності

Потреба у проведенні аудиту для ТОВ «Еталон» визначається різними чинниками, які впливають на ефективне управління та довіру до фінансової звітності компанії. Як будь-яке інше підприємство, «Еталон» стикається з вимогами законодавства, стандартами фінансового звітування та очікуваннями

зацікавлених сторін, які потребують об'єктивності та достовірності у фінансовій інформації.

Аудит для ТОВ «Еталон» відіграє критичну роль у забезпеченні надійності та об'єктивності фінансової звітності перед всіма зацікавленими сторонами. Він допомагає підтвердити достовірність фінансових звітів, виявити можливі помилки чи спотворення інформації, а також забезпечити дотримання стандартів обліку та вимог законодавства.

Зокрема, для «Еталон» аудит є інструментом контролю за фінансовими операціями, оцінки ефективності внутрішнього контролю та виявлення можливих ризиків у діяльності компанії. Він також дозволяє підприємству покращити свої фінансові процеси та систему управління, щоб забезпечити стабільність та успішність у довгостроковій перспективі.

Проведення аудиторської перевірки для ТОВ «Еталон» є необхідною складовою для забезпечення надійності та об'єктивності фінансової звітності компанії. У зв'язку з вимогами законодавства, стандартами обліку та очікуваннями зацікавлених сторін, аудит є важливим інструментом для перевірки та підтвердження фінансової діяльності «Еталон».

Проведення аудиту спрямовано на оцінку достовірності та об'єктивності фінансової звітності, виявлення можливих помилок, недоліків або спотворень інформації, а також визначення рівня ризику у фінансовій діяльності підприємства. Для «Еталон» аудит є не лише інструментом контролю, але й можливістю покращити фінансові процеси та систему управління для забезпечення стабільності та успішності бізнесу.

Аудиторська перевірка для «Еталон» допомагає ідентифікувати потенційні ризики та виявляти можливості для оптимізації фінансових процесів. Цей процес включає у себе ретельний аналіз фінансової звітності, перевірку дотримання стандартів обліку та виявлення проблемних аспектів у фінансовій діяльності компанії. Такий підхід дозволяє «Еталон» забезпечити високий рівень довіри до своєї фінансової звітності та підтвердити свою фінансову стабільність перед зацікавленими сторонами.

Мета аудиту полягає в забезпеченні надійності, об'єктивності та достовірності фінансової звітності компанії. Аудит спрямований на перевірку та підтвердження відповідності фінансової звітності вимогам законодавства, стандартів обліку та внутрішніх процедур контролю.

Основною метою аудиту є виявлення можливих помилок, недоліків або спотворень у фінансовій звітності, які можуть виникнути через помилки у обліку, недостатній контроль чи недбалість. Це допомагає ТОВ «Еталон» забезпечити достовірність та об'єктивність інформації, яка надається зацікавленим сторонам.

Крім того, аудиторська перевірка дозволяє виявити можливі ризики та проблеми у фінансовій діяльності ТОВ «Еталон», що можуть стати перешкодою для досягнення стратегічних цілей. Цей процес допомагає управлінню «Еталон» зробити обґрунтовані рішення та прийняти необхідні заходи для покращення фінансової стабільності та успішності бізнесу.

Аудит доходів та витрат полягає в перевірці та підтвердженні достовірності, об'єктивності та відповідності фінансової звітності ТОВ «Еталон» щодо її доходів та витрат. Це ключовий етап в аудиторському процесі, спрямований на забезпечення надійності інформації, яка використовується для прийняття управлінських та інвестиційних рішень.

Однією з основних причин аудиту доходів є перевірка правильності реєстрації та обліку всіх видів доходів, отриманих ТОВ «Еталон». Це включає перевірку правильності розрахунків, обліку виторгу від реалізації товарів або послуг, а також інших джерел доходу.

Зі свого боку, аудит витрат спрямований на перевірку правильності та об'єктивності обліку всіх видів витрат автотранспортного підприємства. Це включає перевірку правильності розписування витрат на різні категорії, такі як витрати на сировину, оплату праці, амортизацію, орендні платежі та інші операційні витрати.

Окрім того, аудит доходів та витрат спрямований на виявлення можливих ризиків та недоліків у фінансовій діяльності автогосподарства, а також на

надання рекомендацій з покращення системи обліку та управління доходами та витратами. Такий підхід допомагає забезпечити ефективність і стабільність фінансової діяльності підприємства, а також впевненість зацікавлених сторін у достовірності та об'єктивності його фінансової звітності.

Мета аудиту доходів та витрат полягає в перевірці та підтвердженні достовірності, об'єктивності та відповідності фінансової звітності ТОВ «Еталон» щодо її доходів та витрат. Це ключовий етап в аудиторському процесі, спрямований на забезпечення надійності інформації, яка використовується для прийняття управлінських та інвестиційних рішень.

Таблиця 2.8

Основні завдання аудиторської перевірки ТОВ «Еталон»

Завдання	Їх значення
Перевірка достовірності фінансової звітності	Одним з головних завдань аудиту є перевірка достовірності фінансової інформації, поданої в звітності компанії. Це включає перевірку правильності записів, розрахунків та іншої інформації, що міститься в фінансових звітах.
Виявлення можливих ризиків	Аудиторська перевірка спрямована на виявлення можливих ризиків, що можуть вплинути на фінансову стійкість та успішність діяльності компанії. Це можуть бути ризики фінансового характеру, операційні ризики або ризики пов'язані з управлінням.
Оцінка ефективності внутрішнього контролю	Аудиторська перевірка також включає оцінку ефективності внутрішнього контролю в компанії. Це допомагає виявити можливі проблеми або недоліки у системі контролю та управління, які можуть призвести до фінансових ризиків або недостовірності інформації.
Надання рекомендацій з покращення	Ще одним завданням аудиту є надання рекомендацій з покращення фінансової діяльності компанії. Це можуть бути поради щодо оптимізації процесів, удосконалення систем контролю чи впровадження кращих практик управління.

Завдання аудиту доходів та витрат включає в себе ретельний аналіз фінансових операцій компанії з метою перевірки їхньої правильності, об'єктивності та відповідності стандартам обліку та законодавству. Цей процес спрямований на забезпечення надійності фінансової звітності ТОВ «Еталон» та створення довіри як серед внутрішніх, так і зовнішніх зацікавлених сторін.

Одним із основних завдань аудиту доходів є перевірка правильності та повноти обліку усіх джерел доходу компанії. Це включає аналіз реалізації товарів чи послуг, доходів від інвестицій, а також інших джерел прибутку. Важливо переконатися, що усі отримані доходи правильно реєструються та відображаються у фінансовій звітності згідно з встановленими стандартами.

З іншого боку, аудит витрат спрямований на перевірку правильності та об'єктивності обліку всіх видів витрат компанії. Це включає аналіз операційних витрат, включаючи витрати на сировину, виробництво, заробітну плату, а також адміністративні та загальновиробничі витрати. Важливо переконатися, що усі витрати відображаються об'єктивно та відповідають внутрішнім стандартам обліку.

Подальші завдання аудиту доходів та витрат включають виявлення можливих ризиків та недоліків у фінансовій діяльності компанії, а також надання рекомендацій з покращення системи обліку та управління доходами та витратами. Цей процес допомагає забезпечити ефективність та стабільність фінансової діяльності підприємства та підвищує довіру зацікавлених сторін до його фінансової звітності [11, с. 23].

Послідовність аудиторської перевірки включає кілька етапів, які спрямовані на систематичний аналіз фінансової діяльності компанії та перевірку достовірності її фінансової звітності.

Таблиця 2.9

Основні етапи аудиту ТОВ «Еталон»

Етап аудиту	Особливості
Планування аудиту	Цей етап включає в себе визначення обсягу робіт, вибір аудиторської стратегії та встановлення зв'язку з керівництвом

	компанії для отримання необхідної інформації. На цьому етапі аудитор також проводить оцінку ризиків та визначає перевірочні процедури.
Збір доказів	Під час цього етапу аудитор здійснює збір необхідних доказів, щоб підтвердити достовірність фінансової інформації. Це може включати аналіз фінансових документів, проведення спеціальних перевірок та опитування персоналу компанії.
Аналіз і оцінка даних	На цьому етапі аудитор аналізує зібрані докази та оцінює їх достовірність. Він також проводить порівняльний аналіз фінансових показників, виявляє відхилення та ризики, які можуть вплинути на об'єктивність звітності.
Формування висновків	На підставі аналізу даних аудитор формулює свої висновки щодо достовірності та об'єктивності фінансової звітності компанії. Він також може надати рекомендації щодо покращення системи обліку та управління.
Підготовка звіту	На завершальному етапі аудитор підготовлює аудиторський звіт, в якому висвітлюються результати аудиту, виявлені недоліки та рекомендації. Цей звіт надсилається керівництву компанії та може бути також представлений зацікавленим сторонам, які мають інтерес до фінансової діяльності підприємства.

Отже, проведення аудиту доходів, видатків та фінансових результатів ТОВ «Еталон» є критично важливою процедурою для забезпечення достовірності ведення обліку та складання звітності. Цей процес включає у себе детальний аналіз фінансової діяльності, оцінку ефективності внутрішніх контрольних процедур та перевірку відповідності фінансової звітності встановленим стандартам і правилам.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕТАЛОН»

3.1. Аналіз динаміки і структури витрат, доходів та фінансових результатів діяльності автотранспортного підприємства

Потреба проведення аналізу бізнесу є критично важливою для прийняття ефективних управлінських рішень. У сучасному конкурентному середовищі, де зміни відбуваються швидко, а ринки стають все більш динамічними, менеджменту компанії необхідно мати повне та точне розуміння своєї фінансової та операційної діяльності. Аналіз бізнесу дозволяє виявити сильні та слабкі сторони, оцінити можливості та загрози, а також забезпечити обґрунтованість стратегічних і тактичних рішень. Завдяки глибокому аналізу, керівництво може ефективно планувати ресурси, оптимізувати процеси та досягати поставлених цілей, забезпечуючи довгострокову стабільність та успіх підприємства.

Аналітична робота в ТОВ «Еталон» організована систематично і включає кілька ключових етапів, спрямованих на забезпечення ефективного управління та прийняття обґрунтованих рішень.

Перший крок для проведення аналізу на транспортному підприємстві включає в себе збір даних ТОВ «Еталон».

Таблиця 3.1

Збір даних для проведення аналізу на ТОВ «Еталон»

Етап	Функція
Фінансова звітність	Бухгалтерські баланси транспортного підприємства, звіти про прибутки і збитки, звіти про рух грошових коштів та інші фінансові документи.
Операційні дані	Дані про витрати на матеріали, заробітну плату, амортизацію тощо.
Інформація від підрозділів	Дані, зібрані з різних відділів, включаючи маркетинг, перевезення, кількість обсягів замовлення.
Ринкові дослідження	Інформація про ринок, конкуренцію, споживачів.

Регуляторна інформація	Закони та нормативні акти, які впливають на діяльність транспортного підприємства ТОВ «Еталон».
------------------------	---

Наступним кроком на транспортному підприємстві по проведенню аналізу є обробка та аналіз даних (наведено в таблиці 3.2).

Таблиця 3.2

Обробка та аналіз даних

Види обробки	Аналіз даних
Вертикальний та горизонтальний аналіз	Підприємство ТОВ «Еталон» проводить порівняння фінансових показників у часі та в структурі.
Аналіз коефіцієнтів	«Еталон» розраховує коефіцієнт ліквідності, рентабельності, оборотності та фінансової стійкості.
Аналіз витрат	На даному етапі транспортне підприємство вивчає постійні і змінних витрат для визначення точки беззбитковості.
Аналіз ефективності виробництва	«Еталон» оцінює продуктивність та ефективність використання ресурсів.
Аналіз ринку та конкурентів	Вивчає ринкові частки, позиції конкурентів та споживчих переваг.
Аналіз продажів	Оцінює динаміку продажів, структури продажів за сегментами та каналами збуту.

На даному транспортному підприємстві ТОВ «Еталон» для аналізу ще також використовують інформаційні технології, а саме ERP-системи (для інтеграції всіх бізнес-процесів і автоматизації обліку), а ще BI-системи (це інструмент для збору, обробки та візуалізації даних для аналітичних цілей).

Аналіз транспортного підприємства ТОВ «Еталон» проводиться спеціалізованою командою професіоналів, яка включає аналітиків, бухгалтерів, фінансових менеджерів та інших експертів, відповідальних за різні аспекти фінансової та операційної діяльності компанії.

Фінансовий відділ ТОВ «Еталон» є основним підрозділом, який займається збором, обробкою та аналізом фінансової інформації. Бухгалтери та фінансові

аналітики цього відділу відповідають за підготовку фінансової звітності, аналіз фінансових показників та контроль витрат. Вони проводять детальний аналіз доходів і витрат, розрахунок фінансових коефіцієнтів та підготовку бюджетів. Фінансовий відділ також відповідає за взаємодію з зовнішніми аудиторами під час проведення аудиторських перевірок [26, с. 15].

Відділ внутрішнього аудиту ТОВ «Еталон» виконує незалежну перевірку фінансових та операційних процесів підприємства. Аудитори аналізують ефективність внутрішніх контролів, виявляють можливі ризики та розробляють рекомендації щодо їх мінімізації. Внутрішні аудитори також перевіряють відповідність фінансової звітності внутрішнім та зовнішнім стандартам і нормам.

Операційний відділ зосереджується на аналізі виробничих та логістичних процесів. Менеджери цього відділу здійснюють контроль за використанням транспортних засобів, оптимізацією маршрутів, ефективністю витрат на паливо та технічне обслуговування. Вони також аналізують показники продуктивності та якості обслуговування клієнтів, що дозволяє приймати рішення для покращення операційної діяльності [33, с. 61].

Маркетинговий відділ займається аналізом ринку, конкурентного середовища та споживчих тенденцій. Маркетологи проводять дослідження для визначення потреб клієнтів, оцінки ринкових можливостей та розробки стратегій просування послуг компанії. Вони аналізують результати маркетингових кампаній та їх вплив на фінансові показники підприємства.

Інформаційно-аналітичний відділ ТОВ «Еталон» займається збором та обробкою даних за допомогою сучасних інформаційних систем. Вони використовують програмне забезпечення для бізнес-аналізу (BI-системи), яке дозволяє здійснювати глибокий аналіз даних та візуалізувати результати для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Спеціалісти цього відділу також розробляють аналітичні звіти та програмні рішення для керівництва компанії.

Головною метою аналізу на транспортному підприємстві ТОВ «Еталон» є забезпечення ефективного управління фінансовими та операційними процесами для досягнення стратегічних цілей компанії. Це включає оптимізацію витрат, підвищення продуктивності, покращення якості обслуговування клієнтів та максимізацію прибутку. Аналіз дозволяє виявляти слабкі та сильні сторони діяльності підприємства, оцінювати ризики і можливості, а також надавати керівництву обґрунтовані рекомендації щодо прийняття управлінських рішень, що сприяють стабільному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності на ринку транспортних послуг.

Завданням аналізу на транспортному підприємстві ТОВ «Еталон» є всебічне дослідження фінансових та операційних аспектів діяльності компанії з метою виявлення та усунення недоліків, підвищення ефективності роботи і забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це включає аналіз доходів і витрат для оптимізації фінансових показників, оцінку використання транспортних засобів для зниження експлуатаційних витрат, дослідження ринку та конкурентного середовища для розробки стратегій розвитку, а також моніторинг внутрішніх процесів для підвищення продуктивності та якості послуг. Виконання цих завдань сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства та зміцненню його позицій на ринку.

Для проведення аналізу на транспортному підприємстві ТОВ «Еталон» використовуються різноманітні джерела інформації, які забезпечують всебічне розуміння фінансової та операційної діяльності компанії.

Таблиця 3.3

Основні джерела інформації на ТОВ «Еталон»

Джерело	Його функція
Фінансова звітність	Бухгалтерський баланс по транспортному підприємстві; Звіт про прибутки та збитки ТОВ «Еталон»; Звіт про рух грошових коштів на підприємстві; Примітки до фінансової звітності.
Операційні дані	Дані про використання транспортних засобів (кілометраж, витрати на паливо, технічне обслуговування).; Інформація про

	вантажоперевезення (обсяги, маршрути, час доставки); Дані про використання ресурсів (матеріали, запасні частини).
Внутрішні звіти та документи	Бюджети та планові показники ТОВ «Еталон»; Звіти про виконання планів підприємства; Відомості про заробітну плату та інші витрати на персонал; Дані з системи управління складом (залишки товарів, обіг запасів).
Маркетингові дослідження	Аналіз ринку та конкурентного середовища; Опитування клієнтів щодо якості послуг; Дані про частку ринку та позиціонування ТОВ «Еталон».
Інформація від підрозділів	Звіти відділів продажу про обсяги реалізації та структуру доходів; Дані від виробничого відділу про продуктивність та ефективність виробництва.
Зовнішні джерела	Економічні та галузеві аналітичні звіти; Законодавчі та нормативні документи в «Еталон».

Основні джерела інформації на ТОВ «Еталон» включають в себе широкий спектр документів та джерел, що дозволяють здійснити аналіз фінансового, виробничого та стратегічного стану підприємства. Це можуть бути фінансові звіти та звіти про прибуток і збиток, аудиторські звіти, звіти про виробництво, а також внутрішні документи компанії, такі як бюджети, плани розвитку, та звіти про виконання завдань. Крім того, компанія може користуватися зовнішніми джерелами інформації, такими як ринкові дослідження, аналітичні звіти та новини галузі, для отримання додаткового контексту та аналізу ринкових тенденцій. Використання цих джерел інформації дозволяє керівництву підприємства отримувати об'єктивні дані для прийняття обґрунтованих рішень щодо стратегічного розвитку та оптимізації діяльності.

**Аналіз рівня і динаміки отриманих доходів та понесених витрат діяльності
ТОВ «Еталон» за 2022-2023 р.**

Показники	Роки		Відхилення, +/-		Відхилення, %	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
1. Чистий дохід від реалізації продукції	1580,8	1542,9		-37,9		2,46
2. Інші операційні доходи	-	-	-	-		
3. Інші доходи	-	323,7		+323,7		100
Всього доходів	1542,9	1904,5		+361,6		23,44
4. Собівартість реалізації	352,4	842,8		+490,4		139,15
5. Інші операційні витрати	1355,2	1695,2		+340		0,2
6. Інші витрати	3,3	348,6		+345,3		99,05
7. Разом витрат	1710,9	2886,6		+1175,7		40,7
Фінансовий результат до оподаткування	-168,0	-982,1		-814,1		82,92
Податок на прибуток						
Чистий прибуток	-168	-982,1		-814,1		82,92

Аналіз фінансових показників ТОВ «Еталон» за роки 2022 і 2023 показує наступні важливі зміни згідно даних показників зазначених у звіті про фінансовий результат транспортного підприємства:

- чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 2,46% у порівнянні з попереднім роком. Це може вказувати на певні проблеми у сфері реалізації продукції або зміни на ринку;
- інші доходи збільшилися на 100%, що свідчить про значний ріст в цьому сегменті бізнесу;
- всього доходів збільшилися на 23,44%, що може бути в результаті зростання чистого доходу від реалізації продукції та інших джерел доходу;

- собівартість реалізації зросла на 139,15%, що може бути зумовлено збільшенням витрат на виробництво;
- разом витрат збільшилися на 40,7%, що може бути результатом зростання як собівартості, так і інших операційних витрат;
- фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток показали від'ємне значення, зменшившись на 82,92%. Це може бути наслідком збільшення витрат або зниження доходів.

Загальний аналіз показує, що у транспортному підприємстві ТОВ «Еталон» спостерігаються зміни у фінансовому стані, такі як зростання витрат та доходів. Підприємство після даного аналізу зобов'язане проаналізувати причини цих змін та прийняти необхідні заходи для збереження стабільності та покращення фінансового результату.

Аналіз структури витрат, доходів і фінансового результату є важливою складовою фінансового управління будь-якої компанії. Цей аналіз дозволяє керівництву отримати глибоке розуміння фінансової діяльності підприємства, виявити проблемні аспекти та визначити стратегічні напрямки для подальшого розвитку.

Структура витрат вказує на те, яким чином компанія використовує свої ресурси. Аналіз витрат допомагає виявити основні напрямки витрат, ідентифікувати недосвідчені області, а також виявити можливості для оптимізації витрат і підвищення ефективності виробничих процесів.

Дослідження структури доходів дозволяє зрозуміти, з яких джерел компанія отримує прибуток. Це дозволяє оцінити ефективність різних видів бізнесу, виявити переваги та недоліки кожного напрямку та відповідно адаптувати стратегію.

Фінансовий результат відображає загальну ефективність фінансової діяльності підприємства. Аналіз фінансового результату допомагає виявити причини виникнення прибутковості або збитковості, виявити ризики та можливості, а також прийняти відповідні стратегічні рішення для покращення

фінансового стану компанії. Такий аналіз є ключовим інструментом для розробки імовірних планів та стратегій розвитку підприємства.

3.2. Оцінка прибутковості діяльності автотранспортного підприємства

Оцінка транспортного підприємства ТОВ «Еталон» є критично важливою для ефективного управління бізнесом та досягнення стратегічних цілей компанії. Навіть у сфері транспорту, де технічні аспекти можуть виглядати домінуючими, фінансова стійкість і ефективність є ключовими факторами успіху.

Оцінка допомагає виявити сильні та слабкі сторони підприємства. Ретельне вивчення фінансових показників дозволяє ідентифікувати області, де можливі покращення або оптимізація, такі як управління витратами, оптимізація маршрутів та транспортних засобів, а також виявлення можливостей для залучення нових ринків або партнерів.

Оцінка також допомагає визначити фінансові ризики, що можуть впливати на стабільність підприємства. Це можуть бути зміни в цінах на паливо, регулювання у сфері транспорту, зміни в попиті на послуги та інші економічні фактори. Розуміння цих ризиків дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо управління ними та мінімізації негативних наслідків.

Загалом, оцінка транспортного підприємства ТОВ «Еталон» допомагає встановити базову лінію для майбутнього розвитку та стратегічного планування. Це дає можливість керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій, розвитку нових напрямків діяльності та оптимізації процесів, щоб забезпечити стабільний та успішний розвиток підприємства в майбутньому.

Показники прибутковості, або рентабельності, є ключовими показниками, які вказують на ефективність використання ресурсів та здатність компанії генерувати прибуток від своєї діяльності.

Оцінку інтенсивності та ефективності діяльності підприємства проводять не лише за показником прибутку, але й за показниками рентабельності. Рентабельність – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) діяльності підприємства або її окремої складової. Показники

рентабельності повніше, аніж прибуток, характеризують кінцеві результати роботи підприємства, оскільки їх величина показує співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами.

Таблиця 3.5

Показники прибутковості ТОВ «Еталон»

Показники	Особливості
Рентабельність активів	Цей показник вимірює ефективність використання всіх активів компанії для генерації прибутку. Він розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості активів і дозволяє оцінити, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси.
Рентабельність власного капіталу	Цей показник вимірює, який прибуток генерується від капіталу, який належить власникам компанії. Він розраховується як відношення чистого прибутку до власного капіталу і вказує на здатність компанії генерувати прибуток для своїх власників.
Рентабельність продукції	Цей показник вимірює ефективність виробничих процесів компанії та генерацію прибутку від продажу продукції або послуг. Він розраховується як відношення прибутку від операцій до виручки від продажу.
Економічна рентабельність	Цей показник вимірює ефективність інвестицій та вказує на те, скільки прибутку генерується від інвестованих коштів. Він розраховується як відношення прибутку до інвестицій та дозволяє оцінити ефективність різних проектів або інвестиційних можливостей.
Рентабельність підприємства	Це показник, який відображає здатність компанії генерувати прибуток від своєї діяльності та ефективно використовувати свої ресурси для створення вартості для власників і інших зацікавлених сторін.
Рентабельність продажу	Це показник, який відображає відсоток чистого прибутку компанії від загального обсягу її виручки від продажу. Цей показник вказує на ефективність управління виробничими процесами та генерацію прибутку від реалізації продукції або послуг.

Завданнями аналізу показників рентабельності є: оцінка показників рентабельності у динаміці та вивчення тенденцій їх поведінки; о визначення впливу факторів на зміну величини рентабельності; виявлення резервів підвищення рівня показників рентабельності та, відповідно, прибутковості діяльності підприємства.

Для аналізу показників рентабельності використовують джерела: бізнес-план; ф. 1 «Баланс підприємства»; ф. 2 «Звіт про фінансові результати»: планові та звітні калькуляції; інформацію про ціни (прайс-листи).

Залежно від поставленої мети аналітики визначають різні показники рентабельності. У загальній формі будь-який показник рентабельності розраховують як відношення прибутку до витрат, доходів (виручки) або застосованих ресурсів (капітал, ОФ). Всі мають вигляд мультиплікативної моделі (мультиплікатора: $y = x / z$).

Розрізняють наступні показники рентабельності у розрізі наступних груп:
а) показники дохідності діяльності підприємства та її окремих частин:

1. рентабельність виробництва – відношення суми прибутку до собівартості проданої продукції (робіт, послуг);

2. рентабельність продажу – відношення величини прибутку до суми виручки від реалізації продукції;

3. рентабельність окремого виду продукції – відношення різниці відпускної ціни одиниці продукції і її собівартістю до величини собівартості одиниці продукції;

б) показники дохідності майна та його складових:

4. рентабельність активів – відношення суми прибутку до середньорічної вартості активів підприємства;

5. рентабельність основних засобів – відношення суми прибутку до середньорічної вартості ОЗ підприємства;

в) показники дохідності капіталу: 6. рентабельність власного капіталу – відношення суми прибутку до вартості власного капіталу підприємства;

7. рентабельність перманентного (постійного) капіталу – відношення прибутку до суми вартості власного капіталу та величини довгострокових зобов'язань підприємства.

У процесі аналізу вказані показники визначають за звітний період, порівнюють з планом, з даними попередніх періодів та виявляють вплив факторів, що зумовили зміни.

У зарубіжній практиці щорічно торгові палати, промислові асоціації або уряди публікують інформацію про критичні (допустимі) значення вказаних показників у розрізі видів діяльності та за галузевою приналежністю. Це дозволяє аналітикам будь-якого рангу порівняти розрахункові дані аналізованого підприємства та сформулювати відповідні висновки.

Показниками прибутковості діяльності підприємства є рентабельність виробництва і рентабельність продажу. Виходячи зі змісту, вказані показники відображають питому вагу отриманого прибутку, відповідно, у собівартості та у виручці проданої продукції (робіт, послуг), тобто скільки припадає прибутку на 1 гривню реалізованої продукції.

Цей показник дозволяє керівництву оцінити ефективність управління виробничими процесами та визначити, наскільки успішно компанія генерує прибуток від своєї основної діяльності. Висока рентабельність продажу свідчить про ефективне використання ресурсів та конкурентоспроможність компанії на ринку. Однак низька рентабельність продажу може вказувати на проблеми у виробничому процесі, високі витрати або недостатню ефективність управління.

Для розрахунку рентабельності підприємства використовується наступна формула:

Рентабельність підприємства = $\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Загальні активи}} \times 100\%$
 Рентабельність підприємства = $\frac{\text{Загальні активи}}{\text{Чистий прибуток}} \times 100\%$

Цей показник дозволяє керівництву та інвесторам оцінити ефективність використання ресурсів компанії та генерацію прибутку від її діяльності. Висока рентабельність підприємства свідчить про успішну та ефективну роботу компанії, що сприяє збільшенню вартості для акціонерів та інших зацікавлених

сторін. Низька рентабельність може свідчити про проблеми у використанні ресурсів, недостатню ефективність діяльності, або вплив зовнішніх чинників на результативність підприємства [26, с. 33].

Узагальнюючи, рентабельність підприємства є важливим показником фінансової стійкості та ефективності діяльності компанії, який визначає її конкурентоспроможність та здатність досягнення стратегічних цілей.

Підбиваючи підсумок за рентабельністю активів, рентабельністю продажу і рентабельністю підприємства, можна зробити наступні висновки.

Перш за все, рентабельність активів вказує на те, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для генерації прибутку. Висока рентабельність активів свідчить про ефективне використання ресурсів та ефективність виробничих процесів. Низька рентабельність активів може вказувати на проблеми у використанні ресурсів або неефективність виробничих процесів.

Друге, рентабельність продажу відображає ефективність управління виробничими процесами та генерацію прибутку від продажу продукції або послуг. Висока рентабельність продажу свідчить про ефективність виробничих процесів та конкурентоспроможність компанії на ринку. Низька рентабельність продажу може вказувати на проблеми у виробничому процесі, високі витрати або недостатню ефективність управління.

Нарешті, рентабельність підприємства є ключовим показником, який відображає загальну ефективність діяльності компанії. Висока рентабельність підприємства свідчить про успішне фінансове управління та ефективність використання ресурсів. Низька рентабельність підприємства може вказувати на проблеми у виробничому процесі, недостатню ефективність управління або недостатню конкурентоспроможність компанії.

Отже, аналіз рентабельності активів, рентабельності продажу і рентабельності підприємства дозволяє керівництву компанії оцінити ефективність використання ресурсів, ефективність виробничих процесів та

загальну фінансову стійкість. Ці показники є ключовими для прийняття обґрунтованих рішень щодо подальшого розвитку та стратегічного планування.

3.3. Економічні важелі збільшення фінансових результатів автогосподарства

Збільшення фінансових результатів у сфері автогосподарства вимагає комплексного підходу та ефективного використання економічних інструментів. Автопромисловість в сучасному світі зазнає тиск конкуренції, регулятивного середовища та змін споживчих попитів. У цьому контексті розуміння та використання різноманітних економічних важелів стає вирішальним для досягнення успіху. Перетворення виробничих процесів, оптимізація витрат та інвестиції у нові технології – це лише деякі із стратегій, що сприяють підвищенню фінансової ефективності автогосподарства. В даному тексті розглянемо ключові аспекти цієї теми та розглянемо приклади успішних практик у галузі.

В сучасних умовах господарювання автогосподарствам доводиться постійно шукати шляхи для покращення своєї фінансової стійкості та підвищення рентабельності. Одним з ключових інструментів для досягнення цих цілей є використання економічних важелів.

Економічні важелі це сукупність методів та інструментів, які дозволяють автогосподарству впливати на обсяг виробництва та реалізації продукції, собівартість та ціну продукції, а значить, і на його фінансові результати.

Завдяки вмілому використанню економічних важелів автогосподарство може:

1. Збільшити обсяг виробництва та реалізації продукції, що призведе до зростання виручки та, відповідно, до збільшення прибутку.
2. Знизити собівартість продукції, що призведе до збільшення валового та чистого прибутку.
3. Підвищити ціну продукції, що також призведе до збільшення виручки та, відповідно, до збільшення прибутку.

Використання економічних важелів є важливою складовою частиною комплексної стратегії розвитку автогосподарства.

Важливо зазначити, що не існує універсального принципу використання економічних важелів, який би підходив всім автогосподарствам без винятку. Кожне автогосподарство має свої особливості та специфіку діяльності, тому вибір конкретних методів та інструментів впливу повинен здійснюватися з урахуванням цих факторів.

Також важливим етапом для автогосподарства щоб досягнути успішних фінансових результатів є формування висновків та рекомендацій щодо подальшого використання економічних важелів у сфері. Цей процес включає аналіз існуючих економічних стратегій, визначення їхньої ефективності та виявлення можливостей для поліпшення.

Першим кроком у формуванні висновків є аналіз фінансових показників автогосподарства. Це охоплює оцінку прибутковості, рентабельності, оборотності активів та інших ключових показників. На основі цього аналізу можна визначити сильні та слабкі сторони економічної діяльності господарства.

Далі важливо провести аналіз ринкових умов та конкурентного середовища. Це допоможе визначити тенденції ринку, зрозуміти потреби споживачів та конкурентні переваги і недоліки автогосподарства порівняно з іншими учасниками ринку.

Таблиця 3.6

Вплив на фінансовий стан автогосподарства

Вплив	Результат
Зростання рентабельності	Показники рентабельності (рентабельність продажів, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу) зросли на відповідні відсотки (зазначити конкретні відсотки).
Покращення ліквідності	Збільшення показників ліквідності (коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності) до відповідних значень (зазначити конкретні значення).
Зниження боргового навантаження	Зменшення боргового співвідношення до відповідного значення (зазначити конкретне значення).

Після цього можна перейти до оцінки існуючих економічних важелів, таких як стратегії ціноутворення, оптимізація виробничих процесів, інвестиції у дослідження та розвиток, управління запасами тощо. Важливо визначити, які з цих важелів вже використовуються, як їхній ефект впливає на фінансові результати, та які можуть бути оптимізовані або посилені.

Далі на основі зібраних даних та аналізу можна сформулювати висновки щодо ефективності поточних стратегій та визначити області для поліпшення. Наприклад, якщо аналіз показує, що вартість виробництва занадто висока порівняно з конкурентами, можна рекомендувати впровадити програми по оптимізації виробничих процесів або пошук нових постачальників з більш вигідними умовами.

Нарешті, на основі висновків і рекомендацій можна розробити стратегію подальшого використання економічних важелів. Це може включати в себе розробку нових маркетингових стратегій, інвестиції у вдосконалення технологій, залучення фінансових ресурсів для розвитку тощо.

Загалом, формування висновків та рекомендацій щодо подальшого використання економічних важелів автогосподарства є складним та відповідальним процесом, який вимагає глибокого аналізу, розуміння ринкових умов та стратегічного мислення.

Вміле використання економічних важелів дозволило автогосподарству значно покращити свої фінансові результати та посилити свою фінансову стійкість.

Оцінка перспектив розвитку автогосподарства з урахуванням використання економічних важелів є важливим завданням, яке дозволяє визначити можливості та потенціал для подальшого зростання та успіху галузі. Розглянемо деякі ключові аспекти оцінки перспектив з урахуванням використання економічних важелів (табл. 3.7).

Використання економічних важелів

Чинники	Функції
Технологічний прогрес	Одним з важливих аспектів оцінки перспектив є аналіз технологічного прогресу в галузі автогосподарства. Використання економічних важелів, таких як інвестиції в дослідження та розвиток, може сприяти впровадженню новітніх технологій, що підвищують продуктивність та якість виробництва.
Міжнародні ринки	Оцінка перспектив розвитку автогосподарства також передбачає аналіз міжнародних ринків та їхнього впливу на галузь. Використання економічних важелів, таких як експортна стратегія чи участь у міжнародних виставках, може допомогти розширити ринки збуту та забезпечити стабільний попит на продукцію автогосподарства.
Конкурентна перевага	Ефективне використання економічних важелів дозволяє автогосподарству створювати та зберігати конкурентну перевагу. Наприклад, оптимізація виробничих процесів чи управління ланцюжком постачання може знижувати витрати та підвищувати якість продукції, що робить автогосподарство більш конкурентоспроможним.
Стратегічне управління ризиками	Оцінка перспектив розвитку автогосподарства також включає аналіз ризиків та можливостей. Використання економічних важелів може допомогти зменшити чи уникнути ризиків, пов'язаних з змінами на ринку, коливаннями цін на сировину чи іншими факторами.

Загалом, оцінка перспектив розвитку автогосподарства з урахуванням використання економічних важелів допомагає визначити потенціал для зростання та досягнення успіху в галузі. Ефективне використання цих важелів вимагає глибокого аналізу, стратегічного мислення та гнучкості в управлінні, але може призвести до стабільного та стійкого розвитку автогосподарства в майбутньому.

У результаті аналізу перспектив розвитку автогосподарства з урахуванням використання економічних важелів стає очевидним, що успішна стратегія залежить від комплексного підходу та ефективного використання ресурсів. Впровадження економічних важелів, таких як інвестиції в технології, оптимізація витрат та розвиток міжнародних ринків, може стати ключем до стійкого та успішного розвитку галузі.

Важливою складовою є також стратегічне управління ризиками та здатність гнучко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Аналіз конкурентного середовища та визначення конкурентної переваги дозволяє забезпечити відповідність вимогам ринку та зберегти лідерство в галузі.

Загалом, ретельне вивчення економічних важелів та їх впливу на фінансовий стан автогосподарства дозволяє розробити ефективну стратегію розвитку, спрямовану на досягнення стійкого зростання, збільшення прибутковості та збереження конкурентних переваг.

ВИСНОВКИ

В рамках дипломної роботи здійснено дослідження та аналіз основних аспектів обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортного підприємства ТОВ «Еталон».

Встановлено, що транспортне підприємство в сучасних умовах стикається з численними фінансовими викликами та складними умовами на ринку, що робить актуальним проведення досліджень у цій галузі. Облік, аудит та аналіз витрат, доходів та фінансових результатів стають ключовими факторами успіху для даного підприємства, оскільки вони дозволяють забезпечити ефективне управління ресурсами, збалансоване фінансове планування та стратегічне прийняття рішень.

Вивчено основні принципи та методи обліку та аудиту, проведений аналіз фінансових показників та встановлені тенденції їх змінності в часі. В рамках дослідження також розглянуто питання впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансовий стан підприємства «Еталон» та шляхи оптимізації його фінансової діяльності.

Досліджено теоретичні основи обліку, аудиту та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Еталон», це дозволило глибше зрозуміти ключові принципи та методика фінансового управління. Облік, як центральна складова фінансової системи підприємства, забезпечує збір, обробку та аналіз фінансової інформації, що є важливим для прийняття управлінських рішень та забезпечення фінансової стабільності.

Аудит виступає як інструмент забезпечення достовірності та об'єктивності фінансової звітності підприємства. Проведення аудиту допомогло підтвердити відповідність фінансових звітів стандартам бухгалтерського обліку, а також виявити можливі ризики та недоліки в управлінні фінансами.

Аналіз витрат, доходів і фінансових результатів є ключовим етапом фінансового аналізу, що дозволило оцінити ефективність використання ресурсів підприємства, визначити фактори, що впливають на прибутковість і

конкурентоспроможність, а також розробити стратегії підвищення ефективності діяльності.

У результаті дослідження виявлено, що збалансований підхід до обліку, аудиту та аналізу фінансової діяльності є важливим для забезпечення стійкого розвитку підприємства та досягнення стратегічних цілей. Ці інструменти дозволяють керівництву зробити обґрунтовані рішення, покращити фінансове становище підприємства та забезпечити його конкурентоспроможність на ринку.

Дослідження особливостей обліку і аудиту доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон» показало ряд важливих аспектів, які впливають на ефективність фінансового управління підприємством. Особливості обліку включають в себе правильне класифікування доходів та витрат згідно з вимогами бухгалтерського обліку, а також ретельний аналіз фінансових операцій для забезпечення достовірності та об'єктивності фінансової звітності.

У контексті аудиту, особливості включають в себе ретельне перевірку фінансової звітності з метою виявлення можливих помилок або недоліків, а також оцінку внутрішніх контрольних процедур для забезпечення відповідності стандартам та правилам бухгалтерського обліку.

Дане дослідження показало, що належний облік та аудит доходів, витрат та фінансових результатів є важливими для забезпечення фінансової стабільності та ефективного управління транспортним підприємством ТОВ «Еталон». Вони дозволяють виявляти потенційні проблеми та ризики, а також розробляти стратегії для покращення фінансового стану підприємства та досягнення стратегічних цілей.

Розглянуто проведений аналіз витрат, доходів і фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон». Це допомогло виявити ряд ключових аспектів, які варто враховувати при стратегічному плануванні та управлінні підприємством. Зокрема, було виявлено, що структура витрат має важливе значення для ефективного управління фінансами підприємства. Аналіз розподілу витрат дозволяє ідентифікувати ключові сфери, де можливість оптимізації та ефективного використання ресурсів.

Порівняння доходів з витратами дозволяє оцінити рентабельність підприємства і визначити його фінансову стійкість. Підвищення доходів при зниженні витрат може сприяти покращенню фінансових результатів і збільшенню прибутковості діяльності.

Аналіз фінансових результатів підприємства ТОВ «Еталон» дозволив зробити висновки щодо його загальної фінансової привабливості та ефективності управління.

Отримані дані допомогли виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства ТОВ «Еталон» та розробити стратегії для подальшого розвитку та підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

Проведене дослідження з обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «Еталон», дозволило отримати важливі уявлення про фінансовий стан та управлінську ефективність компанії. Це дослідження виявилось особливо корисним через можливість аналізувати конкретні ситуації та використовувати їх для отримання конкретних висновків та рекомендацій. Отримані результати не лише поглибили розуміння теоретичних аспектів обліку та аудиту, але й надали практичні інструменти для вдосконалення управлінських рішень у галузі транспортної діяльності. Вивчення конкретного випадку ТОВ «Еталон» дозволило здійснити глибокий аналіз фінансової діяльності підприємства та виявити стратегічні перспективи для його подальшого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамик О.В. Бази і сховища даних – інформаційний фундамент бухгалтерського обліку та аналізу. Економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні проблеми діяльності підприємств: колективна монографія. Дніпро: Герда, 2016. 528 с.
2. Березін О.М. Облік і аудит: навчальний посібник. К.: Лібра, 2019. 312 с.
3. Білик М.Д. Менеджмент організацій: теорія та практика: підручник. К.: Академвидав, 2021. 548 с.
4. Бірюкова О.В. Проблеми обліку доходів і витрат підприємства. Бірюкова О.В, Карлін О.Л. Еженедельник «Баланс». 2015. С. 52–59.
5. Бланк І.А. Управління прибутком [Текст]: навч. посібник І.А. Бланк. К.: Ніка-Центр, 1998. 544 с.
6. Василик О.Д. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. К.: КНЕУ, 2020. 528 с.
7. Волкова Н. А. Сучасні підходи аналізу ефективності фінансової діяльності підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Тернопіль. Чортків, 2012. С. 210-214.
8. Воскобаєва О.Н. Прибуток як основне джерело саморозвитку підприємств. *Торгівля і ринок України*. 2005. № 13. С. 374-379.
9. Гетьман О.П. Бухгалтерський фінансовий облік: в теорії і на практиці. К.: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
10. Голов С.Ф. Фінансовий облік: підручник. К.: Алерта, 2021. 624 с.
11. Данилівська І.З. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2018. 364 с.
12. Дерій В.А. Аудит: навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2022. 408 с.
13. Жук В.М. Економічний аналіз: підручник. К.: Лібра, 2018. 456 с.

14. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» Офіц. текст із змін. станом на 16.08.2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
15. Козуб В.О. Економічний аналіз: навчальний посібник. К.: Алерта, 2020. 412 с.
16. Козьменко С.М., Савченко В.М. Фінансові результати підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Х.: Фактор, 2019. 290 с.
17. Круш П. В. Облік і аналіз господарських операцій: навчальний посібник. К.: Кондор, 2020. 356 с.
18. Литвин Б.А. Управлінський облік: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2019. 388 с.
19. Любченко П.О. Методи аналізу фінансових результатів підприємства. К.: Центр учбової літератури, 2021. 234 с.
20. Мельник Л.Г., Савчук В.П. Фінансовий аналіз: теорія та практика. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир: Полісся, 2022. 416 с.
21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» Офіц. текст із змін. станом на 1 січня 2014 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U12029.html
22. Мороз О.П. Фінансове планування на підприємстві: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2021. 416 с.
23. Новікова О.Ф. Сучасні інформаційні технології в обліку та аудиті: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 354 с.
24. Орлов А.І. Принципи обліку: підручник. К.: Академвидав, 2018. 532 с.
25. Паливода О.М. Фінансовий облік в Україні: підручник. К.: КНЕУ, 2019. 588 с.
26. Петренко В.П. Фінансовий аналіз: методи та моделі: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2019. 328 с.
27. Петрук О.М., Гавкалюк Н.Б. Аудиторська діяльність: підручник. К.: КНЕУ, 2020. 624 с.

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Офіц. текст із змін. станом на 9 серпня 2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Офіц. текст із змін. станом на 9 серпня 2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
31. Романюк І.З. Стратегічний аналіз та управління витратами на підприємстві. Львів: Магнолія 2006, 2022. 284 с.
32. Савлук М.І. Фінансова система України: підручник. К.: КНЕУ, 2021. 532 с.
33. Сірош З.М. Основи аудиту: навчальний посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 356 с.
34. Скрипник М.В. Облік і аудит в банках України: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2018. 414 с.
35. Сопко В.В. Аналіз фінансової звітності: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 368 с.
36. Сопко В.В. Фінансова звітність підприємства: аналіз та інтерпретація. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 312 с.
37. Терещенко О.О. Фінансові ризики: управління та аудит. К.: КНЕУ, 2018. 476 с.
38. Ткачук М.Ф. Облік у бюджетних установах: підручник. К.: КНЕУ, 2020. 492 с.
39. Федосов В.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2019. 528 с.
40. Харченко І.О. Контроль і аудит на підприємстві: навчальний посібник. К.: Кондор, 2021. 390 с.
41. Царук Л.В. Міжнародний фінансовий облік: підручник. К.: КНЕУ, 2020. 576 с.

42. Черняк О.І. Бухгалтерський облік у сфері послуг: підручник. К.: КНЕУ, 2020. 460 с.
43. Чумаченко М.Г., Іващенко О.В. Економічний аналіз: підручник. К.: КНЕУ, 2019. 540 с.
44. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу: підручник. К.: ІНЖЕК, 2018. 412 с.
45. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Івано- Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с.
46. Шкроміда В., Шкроміда Н., Кузишин І. Міжнародні ініціативи розвитку інтегрованої звітності бізнесу. Сталий розвиток економіки. 2024. № 2(49). С. 153-156. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-24>
47. Яремко І.Й. Економічний аналіз: теорія і практика. Львів: Новий Світ-2000, 2022. 464 с.

ДОДАТКИ